

Patrocinium Defunctorvm

Hautin, Jacques

Leodii, M.DC.LXV.

Caput Tertium. Perquàm honestum & laudabile est defunctis auxiliari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79679](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79679)

„punit Deus errores, neque ulli licet sedes
 „Beatorum ingredi, nisi purè defæcato, &
 „perfectè purgato. Præstitit statim Magi-
 „ster cum lacrymis, quod bonâ fide prius
 „neglexit, neque quæ pro defunctis offerre
 „debebat, amplius omisit. Hactenus Wa-
 dingus.

626.
 Epilogus
 ad juven-
 dos Religio-
 sos mor-
 tuos.

Quæ cum ita sint, sive multiplici nec
 modicâ rei indignitate, sive fratrum mor-
 tuorum gemitibus, sive pænâ metu impul-
 si reddite defunctis debita suffragia, ô viri
 Religiosi: & citò reddite. alioqui enim
 Patrum ac fratrum nomina deponenda
 vobis sunt, si filios vestros, ac meliori ge-
 neratione fratres, aut vestro subsidio de-
 situatis, aut illud procraftinetis. Quip-
 pe de quibus illud Psalmistæ verè conqueri
 possint, *Pater meus, & mater mea dereli-*
querunt me; item illud, Qui iuxta me erant,
de longe steterunt, nempe oblivione mei, &
 ingratitude. Quibus etiam competat
 hoc Jobi. *Dereliquerunt te propinqui tui,*

& qui noverant te, obliti sunt tui. Quam-
 obrem id omnibus persuasum esse velim,
 ut potius aliquid addant indictis commu-
 niter pro fratrum levamento suffragiis, &
 insuper cum primùm licet, & salus despera-
 ta est, etiam ante eorum obitum, justa illis
 persolvant. Et verò novi ego qui pacto
 inito duodecim pro mortuis fodalibus sa-
 crificia faciunt. Sunt etiam, qui Patribus
 ac fratribus, quibuscum habitavere, plus-
 quam cæteris favent. Et quis ambigit,
 quin Præsidum curæ, Magistrorum studia,
 Patrum spiritualium, ac Confessoriorum
 labores, ac benevolentia, singulare aliquid
 à nobis exigant? Cæterùm superstites
 omnes singulis ac universis Patribus ac fra-
 tribus sui Ordinis ita suffragari oportet, ut
 intelligant vitâ functi se etiam in Purgato-
 rio centuplum à Christo promissum acci-
 pere: Centuplum, inquam, suffragiorum,
 quæ opibus suis, in sæculo, si mansissent,
 sibi procurassent.

CAPUT TERTIUM.

*Perquam honestum, & laudabile est
 Defunctis auxiliari.*

PRÆFATIO.

XPOSITA subsidii in pios
 manes ferendi necessitate,
 subnectimus honestatem.
 hæc enim post necessitatem
 bonos ac pios homines, qui-
 bus utique scribimus, maximè movere de-
 bet ad officium, atque adeò ad opem,
 quam suademus, urgere, præsertim cum
 eximia sit, atque ex purissimo fortissimo-
 que in Deum amore promanare solita, ut
 ex dicendis liquidò constabit, Verùm sen-
 sim hîc agendum, & quod in ædificiis affo-
 let, fundamentum totius hujus disputatio-
 nis principio est jaciendum.

ARTICULUS I.

*Majoris est meriti satisfactio-
 nem suam defunctis appli-
 care, quàm sibi
 retinere.*

§. I.

Explicatur Decisio.

BIFARIAM intelligi potest hæc de-
 decisio. Primùm ut aiunt, regulariter,
 five ordinariè: deinde præse, atque sim-
 pliciter cæteris paribus. Ac priori quidem
 sensu perspectum est, præstabilius esse, at-
 que adeò majoris meriti, satisfactionem
 suam defunctis addicere, quàm sibi retine-
 re. Etenim qui eam sibi retinent, vel reti-
 nent negativè, id est, aliis non addicunt,
 quo posito illorum manet, quia sequitur

627.
 Evidens est
 vulgò præ-
 stare satis-
 factiones
 suas dare
 defunctis.

per se opus bonum, atque adeo benè operantem. Talis autem retentio nihil laudis, aut meriti habet, cum sit mera negatio. Vel retinet positivè eam sibi applicando ad expungendas peccatorum obligationes, ac pœnas in Purgatorio alioqui lueudas: qui finis abjectus est, & humilis: & esse solet peritiorum quidem, qui satisfactionum vim norunt, attamen tepidorum, cum pœnarum metu non audent satisfactiones suas in defunctos transcribere: Et si agnoscant transcribendo se fore Deo gratiores. At verò qui satisfactionem suam in vitam functos transcribunt, etiam rudes, & illitterati, ex intimo misericordiarum, aut pietatis affectu in eos transcribunt. Quis autem ambigat, quin longè laudabilius sit, ac proinde amplioris meriti, duci amore ac misericordiâ ad quippiam aliis donandum, quàm metu pœnæ ad idem reservandum sibi? Enimverò illud regium est, & regiarum caritatis, hoc servile & infimum. Quare id statuendum velut evidens atque exploratum, ut plurimum, & ordinariè longè præstare satisfactionis suæ lytrum fidelibus mortuis largiri, quàm sibi retinere. Jam si præstius philosophari velis, & cætera paria ponere, nimirum reservationem satisfactionis ex casto Dei amore procedere, ut & donationem, aio, hac etiam ratione donationem reservationi præponderare, atque adeo amplioris meriti esse, idque multiplici argumento confirmo.

§ 2.

Probatur auctoritate.

628. **I**MPRIMIS satis illud constat auctoritate Scholasticorum. Sic enim disertè tenet Eminentissimus Cardinalis Joannes de Lugo de Pœnit. Disp. 26. sec. 1. verba annuero. *Quinta difficultas esse potest, utrum sit melius applicare suffragium defunctis, quàm sibi retinere. Videtur enim magis expedire hoc secundum, quia ordo caritatis petit, ut nos magis diligamus quàm proximum; Respondetur tamen laudabilius esse primum, scilicet applicare defunctis, quia in his damnis temporalibus laudabile est ea subire propter proximum, ut suppono ex 2. 2. q. 26. Hoc enim stat, quod nos simpliciter magis diligamus, cum in rebus æternis nos præferamus omnibus aliis. Hæc Lugo, qui ut ex terminis apparet, rem hanc satis evidentem censet, & propterea breviter, & sine controversia tractat, vir alioqui, ut testatur Palavicinus in præmio ad ejus consilia, qui nemini gratiæ suæ, vel*

Imo etiam cæteris paribus probatur auctoritate C. de Lugo.

ingenii acumine, vel iudicii soliditate concedit. Ut autem constet eum in ea sententiâ omnino ac semper sibi constituisse, audi quid scribat Trac. de Incar. disp. 5. sec. 8. nam. n. 148. sic habet, Sed antequam secundâ conclusionis partem probemus, obiicitur primò. Gratia de facto dignificat opera hominis iusti ad condignè satisfaciendum pro pœnâ alterius, & prudenter communicatur hæc satisfactio alteri, licet ipse, qui satisfactio, indigeat sibi illâ satisfactione, ergo posset etiam applicare meritum cum aliqua sua iactura: Respondeo negando consequentiam: nam per applicationem satisfactionis non patitur homo iacturam aestimabilem, est enim iactura rei temporalis, quæ abundè compensatur per misericordiam, quam exercet cum proximo, & per augmentum gratiæ, quam per hanc misericordiam meretur, sicut etiam homo famelicus potest prudenter sibi panem auferre, & esurienti dare. Hactenus ipse. Unde habemus, & fundamentum solidum sententiæ nostræ, & solidam responsonem ad unicum objectum cujusdam neoterici situm in ordine charitatis.

Gradatim procedo, & Cardinali Lu-
Suarii.
goni subjungo magnum Suarium, quem à nobis stare, nullo modo ambigendum est. Siquidem in 3. P. disp. 48. sec. 2. sic disertè. Congruum fuit ut unus posset alteri com-
municare suam satisfactionem, quia hoc non repugnat ordini propriæ caritatis, cum ob eam rem homo nullum essentielle detrimentum patiatur in his quæ ad propriam bonitatem, vel ad beatitudinem pertinent, nam ad summum potest ob eam causam aliquo tempore detineri ab ingressu beatitudinis, & aliquam graviorem temporalem pœnam sustinere, quod superabundanter compensatur ipso usu caritatis, quæ in communicatione propriæ satisfactionis exercetur, & essentiali præmio, quod illi respondet apud Deum, quod multo majoris momenti est ut per se constat. Et infra, Inde fit, ait, ut ex satisfactione pro alio augeatur potius meritum essentialis præmii cæteris paribus, quia augeatur opus caritatis in qua præcipuum meritum fundatur. Hæc Suarius. Ex quibus clarissimè intelligis caritatem applicantis suas satisfactiones superabundanter compensare fructum illarum sibi reservatarum, & cæteris paribus augere meritum, ac proinde majoris esse meriti, quàm reservationem.

His annectere possum Doctorem An-
D. Thoma.
gelicum ac Seraphicum, & Magistrum sententiarum, qui censent, Paulum de temporali iacturâ beatitudinis locutum, cum

cùm dixit, *Se voluisse anathema esse à Christo pro fratribus suis.* Sed iuvat D. Thomam audire: hic igitur 2. 2. q. 27. a. 8. ad 1. sic ait. *De illo Apostoli dicto potest dici, quod dicit Chrysostomus l. de compunctione, quod per hoc non ostenditur, quod Apostolus plus diligeret proximum, quam Deum, sed quod plus diligeret Deum, quam seipsum, volebat enim ad tempus privari fruitione divinâ, quod pertinet ad dilectionem sui, ad hoc quod honor Dei promoveretur in proximo, quod pertinet ad dilectionem Dei.* Hæc ipse. Ex quibus planum est temporalem privationem beatitudinis eligere, ut honor Dei in proximo promoveatur, atque adeò ut satisfactio nostra defunctis applicata eos cælo inferat, honorem Dei ope nostrâ promoturos, esse magis diligere Deum quam seipsum, atque adeò pertinere ad perfectionem caritatis; non igitur esse contra ejus perfectionem. Alter locus D. Thomæ sumitur ex l. 3. contra Gentes cap. 138. prope finem ubi sic habet; *Affectus caritatis in eo, qui pro amico patitur, facit satisfactionem magis acceptam, quam si pro se pateretur, hoc enim est prompta caritatis, illud autem est necessitatis;* ubi nota ex mente D. Thomæ ita pari pro alio, esse suam satisfactionem alteri applicare: cùm ergo pati pro alio ex mente S. Doctoris, sit Deo absolute acceptius, quam pati pro se, etiam erit eidem gratius, & laudabilius satisfactionem suam alteri applicare, quam sibi retinere.

Denique ut supponit de Lugo, & Docent communiter Doctores, potest ex ordine caritatis subiri propter proximum, damnum aliquod temporarium, etsi spirituale, quale est temporaria beatitudinis jactura, cùm hæc misericordiæ mercede, quæ æterna est, satis superque compensetur.

§ 3.

Probatum idem ratione.

629. **P**RIMO. Quia transcribens suas satisfactiones cedit triplici lytro. Primum est lytrum pœnæ sensus, sive ignis: Secundum est lytrum pœnæ, seu tristitiæ, quæ oritur ex mora visionis Dei: Tertium est lytrum ipsius moræ, seu jus ad celeriores visionem. Quantum ad cessionem primi ac secundi lytri attinet, clarum est eam utramque esse maximæ caritatis, si seorsim spectetur. Et sanè si cruciatus iustialis solus sine retardatione visionis Dei Purgatorium constitueret, nemo non aperte videret majoris esse caritatis dare,

quam sibi reservare suas satisfactiones. Tantum igitur nunc quærendum de cessione juris videndi Deum citius, an sit majoris meriti, quam ejusdem reservatio. Et ego quidem licet gratis concessero cæteris paribus cessionem illius juris minus esse de perfectione caritatis, minorisque meriti, quam eius reservationem, quia cæteris paribus præstat, ut ego Deum brevi videam, quam alius; tamen in proposito ostendo evidentur, meo quidem iudicio, planè aliter esse sentiendum. Etenim caritas cedentis primo ac secundo lytro, seu caritas parati pœnam ignis & tristitiæ pro defunctis ex amore Dei tolerare, distat ab amore sui nolentis tolerare, quantum summa caritas à non caritate, adeoque incomparabiliter distat: at caritas sibi potius, quam proximo optantis celerem Dei visionem, ad summum, & probabiliter tantum, distat à caritate proximo optantis eandem celerem Dei visionem, tamquam caritas mediocris à supparte; ergo transcriptio satisfactionum, quæ cessionem illam triplicis lytri, seu caritatem triplicem in se continet, plus excellentiæ caritatis continet, quam earundem reservatio, quæ solam in se habet caritatem præoptantis sibi, quam proximo celerem Dei visionem. Itaque omnibus istis consideratis, satis videtur patere majoris meriti esse transcribere suas satisfactiones ex amore Dei, quam illas ex eodem sibi reservare.

Probatum 2. Quia magis est ex ordine, & perfectione caritatis hic actus, *Volo ad tempus privari beatitudine, & amore Dei puro, ut exerceam opus misericordiæ per se meritorium beatitudinis amplioris, amorisque majoris, & æterni,* quam iste actus, *Malo mihi beatitudinem, & amorem beatificum temporarium, quam alteri:* quia caritas longè magis inclinat ad bonum subiecti sui maius, & æternum, quam ad temporarium; atqui prior actus exercetur à transcribente suas satisfactiones, posterior à reservante; ergo transcribere illas magis ex perfectione caritatis, quam reservare. minor probatur, quia transcribens ideò cedit iure suo ad accelerationem beatitudinis, ut exerceat opus misericordiæ in defunctos, quod novit esse summæ meritorium gloriæ, amorisque beatifici æterni; reservans autem etiam ex amore tantum cõfertur, ut citius Deum videat, ametque citius amore puro ac beatifico.

Confirmatur ex factis S. Pauli positâ interpretatione Angelici Doctoris. Item ex factis S. Martini, & S. Ignatii, & aliorum plurimorum. Etenim in confesso est apud omnes S. Paulum fecisse ex perfe-

Cc 3

ctione

dione caritatis, dum *volebat esse anathema pro fratribus suis secundum carnem*: anathema autem esse secundum D. Thomam, est privari beatitudine suâ ad tempus: ergo est ex perfectione caritatis velle illa privari ad tempus, ut exerceas misericordiam spiritualem in fratres, ergo etiam ut illam exerceas in defunctos, hæc enim est etiam magna. Cur autem factum Pauli est à perfectione caritatis, nisi quia talis misericordia postponebat beatitudinem suam temporalem liberationi fratrum à summis miseriis? ergo & postponere beatitudinem suam temporalem liberationi defunctorum à maximis miseriis, erit ex perfectione caritatis.

Probatur 3. Quia illa dilectio est perfectior majorisque meriti, quæ est magis appetiativa Dei, ultimi nimirum finis: atqui applicatio procedit ex tali dilectione, ergo. major constat, probatur minor, quia illa dilectio est magis appetiativa Dei, quæ illius gratiâ ad plura & difficiliora media se extendit: nam ideò dilectio statuentis vitare Dei causâ etiam venialia, magis appetiativa est Dei, quàm dilectio statuentis vitare sola mortalia, quòd prior ad plura & difficiliora se extendat, quàm posterior (& similiter dicendum de dilectione, quæ extendit se ad consilia) atqui dilectio Dei, quâ quis propter eum abdicat se satisfactionibus suis, ut eas donet defunctis, ad plura & difficiliora se extendit, quàm ea, quâ quis eas sibi reservat, ut certum est, nam præterquam quòd per se æquè fertur ad Deum purissimè in cælo amandum, & nisi misericordiæ Dei causâ exercendæ occasio se præberet, quantocius ad cælum aspiraret, insuper eadem Dei causâ exponit se periculo manifesto tolerandi pœnas Purgatorii, eas, inquam, pœnas quibus se per illas satisfactiones sibi reservatas eximeret. Quod periculum meritò æstimare potest, ac debet in tantâ raritate eorum qui rectâ cælum conscendunt; quâ positâ fatis intelligit se iis satisfactionibus quas defunctis largitur, opus habiturum.

Dices: magis congruit caritati procurare mihi beatitudinis accelerationem, quàm alteri: atqui per reservationem satisfactionum procuro mihi beatitudinis accelerationem, per earumdem autem in defunctos transcriptionem procuro illam alteri: ergo. Probatur major, quia procurando mihi beatitudinis accelerationem, procuro mihi actus visionis, & amoris beatifici, quibus magis placeam Deo. Respondeo distinguendo majorem, ejusque probationem: cæteris paribus transeat. arbitror enim contrâ, magis congruere ca-

ritati, ut viro sancto optem & procurem beatitudinis accelerationem, quàm mihi, quia hoc ipsum est velle majorem Dei laudem & gloriam, adeoque est cõformare se voluntati divinæ: sed datâ majore cæteris paribus, nego magis congruere caritati mihi procurare accelerationem beatitudinis, & amoris beatifici, non exponendo me periculo tristitiæ, & flammæ, sed potius eis me subtrahendo, quàm procurare alteri eandem accelerationem exponendo me tali periculo: quia exponere me tali periculo, ut alter Deum laudet, ametque amore beatifico, est ostendere me maximi Deum facere, cum ejus laudis & amoris beatifici causâ paratus sim tanta tormenta subire, adeo ut propterea summum & æternum gloriæ pondus merear, quod longè superat beatitudinis meæ accelerationem.

§ 4.

Idem probatur ab absurdis ex contraria sententia consequentibus.

PRIMO consequitur aliquem prudenter, & ex perfectione caritatis facturum, si neglectis etiam parentibus, consanguineis, & amicis defunctis, omnem suam satisfactionem liberam sibi reservet: ac proinde melius, & ex perfectione caritatis, Deoque gratius fore, si patre ac matre mortuis, Sacra sibi libera suâ causâ potius, quàm illorum fieri curet, jejunia, eleemosynas, & omne opus satisfactorium sibi soli attribuat, denique per integrum vitæ tempus defunctorum immemor vivat. Quia si eorum meminerit, feretur ad opem illis ferendam; quam præstaret, effectque meriti amplioris eam sibi reservare. Consecutio clara est, quia nemo prudenter iudicabit se debitorum immunem, & Purgatorio minimè obnoxium decessurum è vitâ; cum sciat etiam Sanctos illi addictos fuisse: ergo nemo prudenter iudicabit fore, ut omni satisfactione suâ non indigeat: ergo si interpositâ conditione talis indigentia, satius est satisfactionem sibi retinere, & si pugnat contra ordinem ac perfectionem caritatis aliis eam communicare, etiam parentibus, fratribus ac consanguineis, nemo prudenter quidquam suæ satisfactionis illis communicabit; sed sibi totam reservabit. Id verò quàm sit absurdum, quàm defunctis iniuriosum, nemo non videt. Certè non arbitror quemquam ita secum agi velle ut mortuus à vivis

630.

vivis planè deferatur.

Consequitur 2. Angelos, homines beatos, animasque ipsas Purgatorii non rectè agere, dum satisfactiones petunt, saltem eorum, qui eas sibi alioqui applicarent. Applicarent enim sibi cum majori merito, quamobrem eas ab iis petere, est velle eos suâ causâ damnum subire, & quidem æternum ac summum: quod sanè non cadit in illos, nam & animæ ipsæ contra honesti leges peccare nequeunt: multò minus velle juvari cum tanto juvantium damno.

Consequitur 3. minus rectè facere Concionatores, quando exhortantur ad opem defunctis exhibendam: sed rectius facturos, si auditores impellant ad retinenda sibi, quæ defunctis communicare decreverunt. Sequela probatur: quia Christiani retinerent sibi suas preces, & suffragia, si scirent id sibi satius, majorisque esse meriti, & Deo gratius, præsertim cum ad id sponte satis ferantur. Nam quemadmodum qui cæteris paribus matrimonium potius, quàm virginitatem suaderet juveni, aut puellæ hanc potius, quàm illud sua sponte amplexuræ, non rectè ageret, quia cæteris paribus virginitas majoris est meriti, quàm matrimonium; ita si esset majoris meriti sibi retinere, quàm defunctis elargiri suas satisfactiones, malè consuleret Concinator auditoribus, si paratis sibi potius, quàm defunctis eas addicere suaderet, ut defunctis illas addicerent.

Consequitur 4. neque à Religiosis, neque ab aliis purè Deum amantibus rectè postulari Sacra, oblato stipendio, si putetur alioqui pro se sacrificaturos, uti facerent illi, qui quotidie ex regula sacrificant: quia malè petas ab aliquo, etiam oblato præmio, ac mercede, ut relicto eo quod est maioris meriti, & per se magis aucturum gratiam ut meâ causâ faciat, quod est minoris, minusque gratiam aucturum, v. g. non rectè orarem aliquem, ut meâ, vel alterius causâ repudiet augmentum suæ sanctitatis, perfectionem caritatis, ad exercendum opus minoris caritatis, etsi ego ex eâ: eiectione possim multum in sanctitate proficere, quia sic positivè retardarem illum à perfectione, quod malum est.

Consequitur 5. non rectum hætenus fuisse sensum communem fidelium, nam quisque existimat se laudabilius facere ac fecisse addicendo satisfactiones, & preces suas defunctis, quàm sibi reservando. Et profectò nemo Christianorum hætenus, quando aliquid dat, aut facit in gratiam defunctorum, interponit illam conditionem: Do, aut facio pro illis, si Deus prævideat

fore, ut ego ipse non indigeam; alioqui mihi reservo, quia id perfectius. Dicere autem, omnes hætenus Christianos, etiam Doctores Theologos, mysterium ac conditionem illam cujuscumque neoterici ignorasse, aut noluisse ex perfectione caritatis agere hoc in genere, ego quidem nunquam adducar, ut credam. Potius arbitror eos aliter existimasse. Cujus opinionis produximus testes Suarium, & Lugonem, sine controversiâ asserentes absolute majoris meriti esse transcribere defunctis suas satisfactiones, quàm sibi reservare; etsi futurum sit ut propter illam donationem privandus sis ad tempus fruitione beatitudinis, & igne cruciandus: produximus etiam D. Thomam cum cæteris, qui censent potuisse ex perfectione caritatis à D. Paulo eligi beatitudinis privationem temporalem ut converteret Judæos. Mitto SS. Gertrudem, Liduinam, PP. Mouroyum, Fabricium, Hentinum, aliosque non modò aliquas, sed omnes, vel plerasque satisfactiones defunctis addixisse.

Dices primò etsi actus caritatis nobilior sit actu fidei & spei, non sequitur prudenter acturum, qui actus fidei, & spei tota vitâ omittat, ad exercendos actus caritatis. neque sequitur Concionatores perperam illum exhortari ad exercendos actus fidei, & spei: ergo similiter, etsi in sententiâ adversariorum nobilior sit sibi reservare suas satisfactiones, quàm defunctis dare, non sequitur in ea sententiâ prudenter acturum, qui nullas totâ vitâ daret defunctis. Respondeo negando antecedens quoad utramque partem, si agatur de actibus fidei & spei seorsim sumptis. Nam qui determinatus esset ad exercendos actus caritatis, quæ summi est pretii, malè ab illis abduceretur ad actus meræ fidei aut spei, qui minoris sunt pretii. Sicut mercator imprudenter ageret, & perperam abduceretur à lucro justo duplionis hispanici ad lucrum teruncii.

Dices secundò. Etsi orare D. Virginem sit nobilior, quàm orare S. Franciscum, non malè seu non imprudenter ageret, qui oratione ad D. Virginem seposita oraret S. Franciscum; ergo Respondeo orationem ad D. Virginem esse quidem nobiliorrem ex objecto, non tamen per se majoris meriti: uti in sententiâ Adversarii caritas reservans satisfactiones: Sicut ergo malè suadeas matrimonium determinato ad virginitatem cæteris paribus: ita & in sententiâ istâ malè suadeas donationem satisfactionum.

§. 5.

*Dissertatio R. P. Francisci Veckeni è
Soc. Iesu, Theologi Alexandri Papæ
septimi, quâ nostrâ sententia com-
probatur amplioris esse meriti
defunctis quàm sibi suas sa-
tisfactiones addicere.*

631. **C**UM eam positionem pro meâ tamquam discipuli facultate stabilire conatus essem, intelligens rei momentum, maximè quòd noster Arriaga nescio quâ mentis inductione contra torrentem sese objiceret, judicavi eximii Doctoris manum auxiliatricem, Francisci, inquam Veckeni Soc. JESU Theologi clarissimi, scriptum hac super re mihi exponendum esse; qui pro sua singulari in pios manes caritate, in hæc verba mihi rescribere dignatus est.

1. Accepi Reverentiæ vestræ litteras in pia causa sanctarum animarum, quibus idcirco lubenter satisfaciam; haud tamen longiori tractatu, quo res non videtur egere, sed breviori, ac fere epistolico discursu.

Petit igitur Reverentia Vestra, quid sentiam super quæstione mota à Roderico de Arriagâ Theologo recentiore, Tom. 5. in 2. 2. disp. 4. sec. 2. Utrum sit majoris meriti applicare pro Animabus Purgatorii, aliisve viventibus propriam satisfactionem, quàm eam pro se retinere: Quid deinde videatur de opinione istius Theologi, id quod quæritur, resolventis in partem negantem.

Quod attinet ad primum, idem fere sub termino actus Deo magis grati ac gloriosi, propositum mihi fuit ante annos sedecim ab Illustrissimo tunc, ac Reverendissimo Domino, D. Fabio Chisio, Episcopo Neritonensi, Nuntio Colonienfi, nunc Alexandro Septimo Pontifice Opt. Max. idque occasione Patris Hernandi de Monroy è Societate nostrâ, quem legerat apud Nierembergium in Opusculo de Purgatorio, ea suffragia quæ sibi post mortem applicarentur, resignasse scripto in alias animas.

2. Respondeo autem, sicut & tunc respondi, cæteris paribus, melius, Deoque gratius, & gloriosius, atque adeò in vita præsentis magis meritorium fore, si quis abdicet à se satisfactiones suas pœnales, & applicet aliis, & præsertim animabus Purgatorii, quàm si hisce præteritis eas reti-

neat sibi; pro cujus assertionis autoritate abundè sufficit communis sensus Christi fidelium, haud aliam ob causam suas satisfactiones & indulgentias applicantium defunctis, quàm quia id fore Deo gratius, sibi quæ salubrius arbitrantur. Quam eorum opinionem non reprobandam Ecclesiæ Prælati, sed potiùs exhortationibus suis, & erectis talium suffragiorum Sodalitatibus approbant, & commendant. Quin etiam Pontifices variis gratiis & privilegiis Sodalitates illas in Italia & Germania institutas prosequuntur, quæ fortè est causa, cur hæc tenus Theologi veritatem istam, ut vulgò notam certamque supponentes, ante illum Recentiorè vix attigerint, & in dubium revocarint. Inter eos verò, qui quæstionis meminere, eam pro nobis expedite resolvit Cardinalis de Lugo de Sacramento Pœnitentiæ disp. 26. n. 16. sec. 2. Suarez verò ibidem disp. 48. sec. 2. n. 14. & 17. illud universim ponit fundamentum, unde id quod dicimus, evidenter sequatur. Adde sapientissimum tunc Theologum, nunc Theologorum omnium verticem, ac Magistrum, quem n. 1. supremo in terris titulo compellavi; Is enim lecto P. Hernandi exemplo, pro generoso suo animo tam heroicæ resolutionis specie captus, mox ad me rescripsit in hæc verba. *Probi! Quàm placuit Patri illius hoc consilium, quo sibi suffragia oblata post mortem præstanda, vivens aliis addixit.*

3. Probari meo quidem iudicio haud inefficaciter id potest ex Machabæorum 2. c. 12. v. 46. unde communiter contra hæreticos suffragiorum nostrorum pro defunctis efficacia probatur. *Sancta ergo, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.* factum enim, & exemplum nobilissimum Pontificis & Ecclesiæ illius temporis ibidem non simpliciter narratum, sed per Spiritum Sanctum à sanctitate & fructu salutari commendatum, haud vulgarem tantum approbationem, qualis est matrimonii (cui Recentior talia æquiparat) sed singularem laudem, qualem virginitas, cæteraquæ quæ sunt consilii, adeoque de meliori bono passim referunt, rem benè expendentibus sonat.

4. Verùm ut procedamus ratione, quamvis juxta ordinem caritatis debeamus nos ipsos aliis præferre in bonis æternis, divinam gratiam & beatitudinem nostram essentialem concernentibus, insignis tamen, ac summopere commendandæ est caritatis, atque misericordiæ, bona temporalia (tametsi spiritualia) eum in finem, non necessaria abdicare nos à nobis, ut proximo indigenti succurramus, uti docent

cent communiter Theologi in 2. 2. ad q. 26. ar. 4. In præfenti autem non agitur de divina gratia, & gloria æterna, sed de temporali tantum redemptione poenarum, ergo in hac poterimus cum summâ laude antepone, nobis proximum, ac præsertim eas animas, quæ in expiatoriis flammis miserè cruciantur, earumque gratiam absque nostris suffragiis consequi ordinariè non possunt. Harum dignitatem, cæterasque conditiones, quæ merito nos ad commiserandum commoveant, satis describunt Animarum patroni, vel apud ipsum Recentiorum sub sectione 1. n. 23. rhetoricè quidem, ut ait, sed verè. Nulla suada potentior, quàm aperta veritas. Quam quomodo non elidat exceptio animæ propriæ in simili statu aliquando constituendæ, videbitur n. 6.

5. Confirmatur à simili; Æquè differtur gloria per longiorem commorationem in vitâ mortali, atque per diuturniores moras in Purgatorio; ab eximiâ tamen caritate commendantur Sancti, qui ob proximi necessitatem, vel utilitatem, desiderarunt protrahi sibi hanc vitam præ acceleratâ possessione beatitudinis: ita Apostolus ad Philippenses 1. v. 23. quamvis *cuperet dissolvi*, & Christo frui, quòd *id sibi melius*, sive commodius, atque jucundius fore agnosceret, resolvit se tamen ad permanendum in carne, & laboribus Apostolicis insistendum, considerans id fore è proximi bono, quod tantis suis utilitatibus, quantumvis spiritualibus, præferbat. Videri poterit Cornelius in dictum locum, & apud eum Chrysostomus, qui putat optionem à Deo datam S. Paulo seu tum moriendi, & regnandi cum Christo, seu supervivendi in incerto salutis, & Paulum ob lucrum animarum id posterius elegisse. Notum est insuper illud S. Martini: *Domine si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem*; neque abs re est, quod discipuli hoc ei persuasuri adferebant, *Cur nos Pater deseris, aut cui nos desolatos relinquis: Scimus quidem desiderare te Christum, sed salva sunt tibi tua præmia, nostri potius miserere, quos deseris.* Quæ querela quàm rectè quadret in animas, de quibus agimus adversus avertentes suffragia, majoris, ut aiunt, perfectionis causa, videbimus paulò post: interea minimè prætereundum, quod in officio S. Ignatii fundatoris nostri à sacrâ rituum Congregatione approbato, de eo commemoratur pro lectione sexta, *Quod aliquando auditus fuerit dicere, Si optio daretur, malle se beatitudinis incertum vivere, & interim Deo servire, & proximorum salutem, quàm certum eiusdem*

gloria statim mori. Ecce quis fuerit sensus Sanctorum temporali beatitudini renuntiantium amore proximi, & quidem in illius aliquando adipiscendæ incerto. Cùm autem is commendetur ab omnibus, & ad imitandum ab Ecclesia proponatur, censebimus minus benè ac laudabiliter eos agere præter ordinem caritatis, qui absque ullo æternæ suæ beatitudinis periculo, quod hinc quidem nascatur, temporalem ejus possessionem differunt, in gratiam SS. Animarum?

6. Ut verò id à caritatis ordine minimè alienum, sed huic potius consentaneum ostendamus à priori, Ordo caritatis est amare Deum super omnia, deinde proximum propter Deum, & si velis, inter omnes, qui proximi nomine veniunt, proximo loco seipsum. Quid enim præterea desideratur? Hisce autem omnibus consonat actus de quo agimus: Supponimus siquidem eum elici ex motivo formali, vel virtuali divinæ caritatis, ex hoc quoque complecti eas animas cum cæteris conditionibus ad meritum, adeoque ad charitatis incrementum requisitis. Quo dato non nocet sibi caritas, aut contra inclinationem suam agit, sed huic potius obsequitur, quando temporale damnum aliquorum actuum, quantumvis nobilium, lucro habituali, & æterno abundanter compenfat, quam consequentiam cùm Recentior ille concedat sub sectione 2. n. 27. & antecedens sit verum; cur queritur contra patrocinantes animabus velut gratiæ suæ, & perfectionis prodigos, alienæ causa? Haud equidem rem suam prodigit mercator, sed prudenter agit, quando exponit quinque, ut lucretur decem, quam lucri proportionem in præfenti vincit, vel minimi gradus caritativi possessio æterna, si componatur cum quocumque detrimento actuum temporalium: sic caritas ad alios pertinens potiori sui parte in se redit, & quando proximi causâ seipsam consumit, Phœnicis instar ex isto divini ardoris busto vegetior pulchriorque emergit, estque verissimum quod dici solet, qui Deum propter Deum relinquit, Deum copiosius invenit, Sicut & illud Senecæ; *Nemo non, cum alteri prodest, sibi profuit.*

7. Sed replicat Recentior se non negare affectum illum caritatis erga animas sanctas esse pium atque laudabilem, sed jubet nos æmulari charismata meliora, & excellentiorem adhuc viam demonstrat. Quâ nimirum cum pari caritatis fervore consulamus nobismetipsis, nostrumque in gloriam ingressum maturemus, quippe qui etiam Dei filii, & sponsæ in iisdem expiatoriis

piatoriis flammis paribus suffragiis indigebimus. Verum hic non apparet in quo major illa perfectio consistat, sed potius unde à priori deficiat: Objectum utrobique est idem Deus propter se amandus, & proximus propter Deum, eadem, ut supposui, intensio caritatis. Quibus solis consideratis non erat unus actus præ alio deprimendus: sed habendus uterque eodem loco. Superest ergo ut circumstantias personarum & operis expendamus: Personæ sunt, ego & proximus; opus, evolare statim in cælum cum summâ facilitate, & gaudio, & differre ingressum cum difficultate, & tormentis. Etsi n. 4. viderimus amorem sui in necessariis ad essentialem beatitudinem esse anteponendum amori proximi, utpote in talibus divinitus præceptum, in liberis tamen sive indifferentibus, ad eandem, amor proximi tam à Philosophis, quàm à Theologis, cæteris paribus, præfertur proptio amori. Ex parte operis quoque ab utrisque consideratur arduitas, & difficultas, atque pro eius pondere honestas. Jam verò uterque amor quem inter se componimus, versatur in materiâ liberâ; ille respicit bonum, & commodum proprium, per modum concupiscentiæ, ille alienum per modum amicitia, ille nihil habet difficultatis, hic sane plurimum, quidni ergo idem hic amor, qui proximum spectat, honestate sui ac merito præferatur alteri?

8. Utque quod attigi de difficultate, amplius perpendamus, nihil in Ethicis vulgatius, quàm illud Aristotelis lib. 2. c. 4. *artem & virtutem in arduo versari*, imò tum cerni magis, & perfectiorem haberi, cum versatur in difficilioribus, illam insuper, quæ alterum respicit, cæteris paribus, esse perfectiorem eâ, quæ sui tantum subiecti bonum concernit, ex eodem Philosopho tradit apertè D. Thomas 1. 2. q. 64. a. 4. & 2. 2. q. 58. a. 12. ubi inter virtutes morales in appetitu, seu voluntate sitas, defert primas justitiæ, quòd non listat intra operantem, sed hunc potius in bonum & commodum alterius perficiat, quæ est eminentior quædam ratio honesti, quàm quæ proprii subiecti limitibus concluditur. Nunc autem contemplemur duas animas mox è corpore egressuras: cupiat una esse cum Christo, utque tantò citius id fiat, omnes satisfactiones, atque suffragia quæ suæ fuerint potestatis, ad moram omnem, quantum per ea licebit, redimendam, retineat sibi, inque finem jam memoratum applicet; sed altera animo, vel scripto resignet omnia in solatium aliarum animarum, & tantisper differat sui præsentiam

cum Christo, seque acerbissimis Purgatorii tormentis cruciandam exponat. Utraque, uti rursus suppono, id facit ex caritate, cuius spiritus, ut loquitur Sapiens, *unus, & multiplex*, ad eundem quidem finem, sed non uno semper modo, verum multiplici, & pro sua inspiratione vario nos movet. Cumque ambæ hæcenus sint pares, quid in victoriam conferet illa, quæ Recentioris Theologi opinionem secuta, seipsam prætulerit aliis animabus? Aliquid quidem, cum & hoc sit honestum, sed non amplius, quàm comprehendi queat hac Christi sententiâ Math. 5. v. 46. *Si diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne & Publicani hoc faciunt?* ubi Christus non omnem talibus mercedem abjudicat, amicos enim diligere, & benefactoribus reddere vicem, est per se bonum, atque honestum, ideoque suo quoque præmio dignum; sed mercedem illam eximiam, & singularem, quam referunt *qui diligunt inimicos suos, & benefaciunt eis, qui oderunt eos*; hæc siquidem ob summam operis difficultatem est amplissima, cuius ratione prior illa nihili instar obtineat: Similiter amor ille, quo sibi quis consulit, non est omni mercede indignus, sed cum juxta jam dicta nobilitate cedat amicorum amori, mercede hujus minimâ adhuc reportabit minorem: Parum ergo momenti ex istâ parte ad victoriam accedit. At quantum ex alterâ? *Maiorem hæc dilectionem nemo habet, quàm ut animam suam ponat pro amicis suis*: dicit Dominus, Io. 15. & apud Apostolum 12. ad Hæbreos in heroicum omnis perfectionis exemplum nobis proponitur, *Author fidei, & consummator IESVS, quando proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusionis contempnâ*, quæ duo ex hac parte concurrunt in excellenti gradu. Nihil quippe est aliud subire aliquandiu Purgatorium pro proximo, quàm mille mortes pro eodem obire. Offeritur quoque jam jam morituro ingressus in gaudium Domini sui, expeditus per suffragia obtenta, sed ille Christi secutus exemplum tantisper renuntiat gaudio, cumque omnis pœna exprobratio quædam sit culpæ ob quam incurritur, dum sponte se objicit Purgatorii pœnis, confusionem quoque inde natam sustinere non detrectat, unde in promptu est discernere de victoriâ, & caritati erga defunctos lauream deferre.

9. Dices: si ea sit victoria caritatis erga proximum supra dilectionem sui, saltem in liberis, sive non præceptis, cur natura, seu Deus mandavit unicuique suæ potius salutis studium, quàm alienæ? respondeo id factum

factum non ratione actûs per se excellentioris: sed majoris necessitatis. Oportebat enim omnibus singulisque provideri de aliquo, qui attenderet ad salutem eorum: Quibus autem prius seu potius incumberet id onus, quam cuique erga seipsum? Præter se nemo semper sibi adest, nemo novit sua arcana, animique statum, unde salus maximè pendet; nullus præterea inspicit, nullus ad omnes salutis obtinendæ vel amittendæ occasiones oculos magis vigiles, atque attentos habet, nemo denique magis quemquam habet in potestate, quam quisque seipsum. Huic ergo prior ac potior sui cura debebat committi, tamen non spectaretur major perfectio actûs; quamvis & hanc in propriæ salutis studio universim considerato intervenire non negem, quandoquidem id exigat animum ad omnia Dei mandata per totam vitam servanda comparatum, & ad omnes tentationes, quantumvis graves, quæ interea occurrerint, superandas. Verùm hic subsidiariam illam erga pias animas caritatem conferimus, non cum toto genere proprii amoris, sed cum illo præcisè actu, quo quis superatis ante cunctis difficultatibus, etiam iis, quibus conquiri debuerit suffragia, in cœlum jam velut apertum promicat, quo vix ullus facilius concipi potest. E contrario nullus difficilius, quam quo sistitur ille imperius, maximè per moram ad eò tristitem atque acerbam atque in Purgatorio trahitur.

10.

Ex hætenus dictis colligitur actus resignativi suffragiorum excellentiam præ opposito ejus, in duobus præcipuè fundari, primò quòd sit ad alterum, & benefactivus, unde & illam à Christo Domino laudem participat, quæ refertur Act. 20. ver. 35. *Beatius est magis dare, quam accipere*, quo etiam spectat accepta retinere. Deinde quòd insigni difficultate, & sui ipsius victoriâ præfulgeat. Circa quam occurrit quòd alicubi tradit Blossius: ex duobus viridarium ingressis, quorum unus carpit florem, ut in eo Deum glorificet: alter ejus amore continet manum; hunc qui propter Deum florem dimittit, tanto amplius mereri præ decerpente, quantum distat cœlum à terra: Quidni dicamus de dimittente tantisper florem cœlestis gloriæ propter amorem Dei, & animarum, si comparatur cum illo, qui gloriosa ipsius specie captus avidas illico in eundem injicit manus?

11.

Et hæc de prima quæstione spectante rem ipsam. Ad alteram circa opinionem Recentioris, video quidem more istius Doctoris eam eruditè deduci, sed præterquam quòd sit falsa, inde plurimum præ-

habilitatis amittit, quòd tam levi, imo nullo ferè fundamento à communi sensu, ac pietate discedat. Totum namque quòd adfert pro se Recentior, fundatur in ordine caritatis, quo quis se in spiritualibus debeat proximo præferre, à quo declinet, qui malit aliam animam præ se citius frui Deo, & sic præ se amplius Deum amare, colere, laudare. Sed huic fundamento jam occurrimus duplici via: prima erat, quam inivimus n. 4. & 5. Ordinem illum dari in solis necessariis ad salutem, in aliis non: alteri institimus à n. 6. permittendo ubique talem ordinem, sed negando ei contraveniri per suffragia animarum, cum id totum quòd hinc ad tempus suffragatori decedit, levi flexu, sive circuitu ad eum redeat cumulatè. Juxta priorem, caritas, non quærens quæ sua sunt, ingenuè poterit dare gloriam Deo, dicendo: *Domine obsequium illud temporale in cælis non exiges à me, aequale, vel maius ibi præstabit tibi hæc anima, cuius tantopere afflictæ misereri cupio propter te: lauderis igitur, & glorificeris tantisper per illam, donec & ego simul maiestatem tuam glorificaveris accedam.* Juxta alteram viam res est expeditior, Dicit enim patronus animarum, *Mavis Domine te à me laudari, ut octo, per reliquam aternitatem quam per annos decem, vel viginti amplius, atque deinceps tantum ut sex: parere igitur ut hanc laudem cum priori commutem tanto meo lucro, & nullo gloria tuæ damno, circa quam illum etiam temporalem defectum abundè supplebit anima, cui suffragia applico.* quo modo si res proponatur, non verò tam crudo ac rustico, ac proponit Recentior, *Malo Domine alios tibi servare, quam me*, haud video quid Christianæ prudentiæ, aut perfectiōnis in hisce dictis, sive enuntiativis, sive affectivis, jure à quopiam desiderari queat.

12.

Adde majori adhuc compendio sic posse rem geri, renuntio Domine temporali gaudio in cœlo propter animam istam, paratus interim te laudare, & glorificare in temporalibus tormentis apud inferos, quòd non minus Majestati tuæ placitum confido. Quidquid enim dicat Recentior de excellentia actuum, quibus vacant Beati inter gaudia cœlorum, non est dubium quin valde etiam Deo placeant humilitas, patientia, resignatio in voluntatem divinam, & suæ cum illâ conformatio, divinæ Justitiæ adoratio, & laudatio, cujus affectus in sese experiuntur, aliæque heroicæ virtutes, quas sanctæ animæ exercent in flammis purgantibus, & quarum practicheonestati non est locus in cœlo. Sitne

autem honestas hæc major, quam aliorum actuum cælestium, solus is novit, *qui fecit ventis pondus, & aquas appendit in mensura.* Esse sanè aliquid in tribulationibus hujus vitæ, adeoque & Purgatorii, quod præ gaudiis etiam cælestibus placeat Deo, demonstrarunt subinde cælestes ipsi, quando ut S. Melctildis apud Blossum, aliique retulere, visi subinde sunt piè queri, ac sanctâ æmulatione erga mortales accendi, quod non perinde ac ipsi, exempli causâ, Stephanus inter lapides, aut Laurentius in craticulâ possent pati in cœlis.

13. Minime verò probare possim actum illum, quem nobis suadet Recentior n. 30. & 36. in dispensatione suffragiorum nostrorum, *Domine quidquid scis mihi fore non necessarium, applico statim pro tali, vel tali animâ:* Et si enim sit licitus & honestus, haud eâ tamen laude præcellit, ut sub consilium cadat. Siquidem suppono idem hîc esse necessarium, quod utile ad redimendas proprias pœnas, sicuti ipse Recentior se explicat. Suadet igitur, ut solas satisfactiones nobis numquam profuturas, ideoque inutiles transcribamus aliis animabus: in quo sanè exigua liberalitas est. Elevatur valde apud Juristas donatio mortis causâ, præ donatione inter vivos, quod in hac donatarium quis præferat sibi, malendo penes illum esse rem, quam penes seipsum; in illâ soli eum hæredi anteponat, volendo donatarium re frui præ hærede. Quantò igitur plus est præferre proximum sibi, quam alteri, tantò potior est donatio inter vivos, alia ista specie largitionis. Per actum autem quem Recentior præscribit, non potior em illam donationem imitamur, sed sequiorem: cavemus siquidem ne quidquam vel minimum ex spiritualibus emolumentis detrahamus nobis, nimis in hoc parci, & spiritualiter avari. Quam tenacitatem licet idem Author commendat in spiritualibus, credibilis tamen est etiam in his latius porrigi liberalitatem, & primam illam, & excellentiorem donandi speciem non excludere, & alioqui non in satisfactionibus tantum ad redimendam pœnam, sed etiam in orationibus, & sacrificiis ad beneficia impetranda deberemus idem Recentioris consilium sequi, volendo pariter ea prodesse proximo, hac solum ex parte, quâ nobis nullum emolumentum spirituale adferre possunt. Est enim par ratio, quod nos ipsi in spiritualibus obligemur nobis præ proximo: quo dato, ubi & quando in spiritualibus, quæ tamen sunt maximè propria ejus bona, dabitur locus caritati, non quærenti quæ sua sunt? Quantò angustior, ne dicam

illiberalior erit in Ecclesiâ communio Sanctorum, quam communicatio politica in Republicâ profanâ? Commendatur quidem in spiritualibus quoddam avaritiæ genus, quo quis ad bona illa attentus sit; eorum occasionem non negligat; jam parta non defodiat in terram, aut prodigat sine causâ: verum quæ quis ex misericordiâ expendit ad sublevandam calamitatem proximi, haud inutiliter dissipat, sed quam optimè collocat, & dispensat prudenter. Hactenus & solidissimè Veckenus.

§ 6.

Corollaria ex Dictis de præstantia
meriti in satisfactionum
suarum largitione
positi.

CONFICITUR 1. Præstare plures, quam pauciores satisfactiones in defunctos transcribere, nam si duas tresvè transcribere honestum & laudabile est, cur non laudabilius esset, quatuor, quinque, pluresvè transcribere, cum sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis?

632.

CONFICITUR 2. Præstare omnes suas satisfactiones iisdem largiri, quam aliquas sibi reservare. Etenim prius illud majoris est meriti, quia majoris ac robustioris caritatis nullo sui detrimèti respectu, nullo, inquam, metu vel tristitiæ ob retardationem gloriæ, vel aliorum tormentorum purgantium, quæ tuis satisfactionibus redimere posses, iis omnibus in gratiam defunctorum abdicare te, atque ad eò pœnis ingentibus te subdicere.

At dicet aliquis 1. Si donem illis omnem meam satisfactionem, fortè mihi tantum pœnæ hac in vitâ tolerandum erit, propter præteritas, præsentisque, ac futuras noxas, ut non sim ferendo: ac proinde novam, gravemque impatientiæ ac fortè desperationis noxam sim commissurus. Verum, mi homo, intellige caritatem istam tuam, æquè, ac magis obstituram impatientiæ alioqui erupturæ, atque reservationem tuarum satisfactionum. Nam caritas illa obtinebit auxilia ad patienter ferendum quidquid eveniet. Adde pertinere ad divinam bonitatem non sinere, ut propter caritatis eximium officium, auxiliumque optatissimum, amicis suis ac Sponsis carissimis præstitum, in noxas incurras, quas absque eâ caritate fuisset, non incurrisse.

Dices 2. Christus nos docet orandum esse

esse Patrem æternum, ut dimittat nobis debita nostra, ergo ex illius saltem consilio pro veniã pœnarum à nobis debitarum orandum est; ergo non est perfectius omnes satisfactiones defunctis concedere. Respondeo 1. Maldonatum, & alios Interpretes, debitorum nomine solas noxas intelligere. Respondeo 2. Esto dicamus cum Suario etiam intelligi pœnas noxis debitas; tamen non semper Christum proponere quod est perfectius, nam vult peti panem quotidianum, quod minoris perfectionis est, quàm inimicis benefacere. Respondeo 3. Etiam cum pro nostris debitis dimittendis precamur, applicari posse defunctis satisfactionem ejus precis (alioqui numquam totam orationem Dominicam iis applicare liceret) & si fiat, perfectius id fore, quàm si eam nobis applicarem.

Dices 3. Non expedit, ut maneam objectum iræ divinæ, quò defunctis faciam benè: atqui hoc fiet, si addicam illis meas satisfactiones, præsertim si omnes; eo enim pacto manebo tota vitã, & semper objectum iræ divinæ; quod probatur, quia manebit reus pœnæ, adeoque dignus, in quem ira, seu Justitia divina deserviat; unde sequetur ut minus sim dignus gratis actualibus. Respondeo distinguendo majorem non expedit, ut maneam objectum iræ divinæ ad subeundam pœnam temporalem, quò defunctis benefaciam, nego; ad subeundam pœnam spiritualem, id est, detrimentum gratiæ vel habitualis, vel actualis, concedo, neque illud hic subitur, quia etsi concederetur ex reatu pœnæ sequi, ut minus dignus sis gratis actualibus, per se loquendo; tamen defectum illum ea caritas abundè supplet: & ratio est, quod solutio pœnæ illum tollat, quæ solutio est actus pœnitentiæ, vel justitiæ vindicativæ, quæ profectò cedit tantæ in pios manes caritati.

Conficitur 3. Præstare defunctis, quàm sibi applicare indulgentiam Communionis Generalis, aliamque alterutris applicabilem. Sequitur ex priori ratione. Accedit, quod sæpius concedantur indulgentiæ in vivorum, quàm in defunctorum gratiam. Quare vivi poterunt iis uti, & facilius perfrui ob præstantiam caritatis, quæ una maximè hominem parat ad facile consequendas indulgentias, ut post dicam.

Conficitur 4. Etiam sub vitæ finem omnem satisfactionem nostram laudabilissimè addici defunctis, quia tunc maximè caritas illa excellit, cum malum Purgatorii jam imminens majorem sui metum creare natum sit, quàm procul positum.

Conficitur 5. Etiam præstare satisfac-

tionem illas, ac suffragia, quæ mihi mortuo à fratribus Religiosis, aliisque donanda sunt, defunctis, quàm mihi reservare, si quidem aliis concedi possint, quod negat de Lugo, ut post videbimus. Quia caritas maximè heroica est, paratum esse diutius in Purgatorio hætere auxilii expertem, ut alii tantis tormentis liberi in cœlum evadant.

Quæres, an etiam præstet defunctis, quàm vivis eas applicare? Respondeo affirmativè, quia majoris misericordiæ: quoniam defuncti magis, quàm vivi indigent, nec possunt se juvare ut vivi. Adde defunctos Deo esse viciniore ob amoris præstantiam, & certitudinem beatitudinis.

Dices, si ponatur, quod aliquando ponendum videtur, vivos, nisi pro iis satisfactiones tuas Deo offeras, pœnæ impatientiã in scelera, atque in desperationem, interitumque ruituros, præstat vivis, quàm mortuis satisfactiones suas erogare: quod probatur, quia positã illã conditione, misericordia in illos est Deo gratior, cum calamitas major sit privari gratiã, & exponi periculo damnationis, quàm omnis fidelium defunctorum pœna sensûs & damni.

Respondeo 1. Hypotheseim illam ut plurimum non esse admittendam, tum quòd pœnæ hujus vitæ solent esse paternæ, & elicere correctionem eorum, qui à Deo castigantur, tum quòd applicando iis solas impetrationes, seu orationis, seu aliorum bonorum operum, potest ea impatientia & desperatio averti; & propterea expedit ei, qui erga defunctos largus est satisfactionum suarum, esse quoque largum impetrationum in peccatores, sic enim & hi ejus ope præmium patientiæ æternum consequentur, quod numquam cõsequuti essent, si materia patientiæ illis subtracta esset per satisfactionem ejus iis applicatam.

Respondeo 2. Quòd si ponas impetrationes non suffecturas depellendæ desperationi, & exitio æterno, tunc concedam cæteris paribus præstare vivis aliòqui damnandis transcribere suam satisfactionem, quatenus necessaria, & sufficiens erit ad depellendam culpam, ac damnationem, quia animam unicam salvari, aliòqui damnandam, plus est ad Dei gloriam quàm totum Purgatorium exhausti, cum illa æternū odium innumerasque blasphemias concepturã fuisset in orco, & æternas Dei laudes, infinitasque in cœlo sit depromptura.

Dixi cæteris paribus præstare in eã hypothesei applicare satisfactiones vivis, quia cum fere constet semper in Purgatorio versari aliquos ex parentibus, consanguineis, & amicis, quibus caritas & misericor-

dia me obligat, præstetque obligationi satisfacere, quam meræ caritati & alioqui vivi possint se juvare, atque ad eò non sint in extremâ necessitate salutis, cum possint esse patientes, præsertim positâ meâ impetratione gratiarum, simpliciter loquendo præstat me satisfactiones meas mortuis, quam vivis applicare: Adde quod satisfactiones defunctis applicando, alioquorum exilium, quod restabat breve, ita contraham ut statim in cælum evolent; quos ego vice versâ orare possum, ac debeo, ut eos qui satisfactione meâ indigere ponuntur, orationibus suis, & gratiâ suâ apud Deum adjuvent, ne desperent. Quo pacto efficacius, quam per meas satisfactiones illis applicatas subsidium nanciscentur, atque ita objectio illa planè soluta videtur. Confirmatur ex D. Thoma, qui supplementi 3. P. q. 7. a. 5. ad 2. *Magis*, inquit, *acceptatur suffragium pro mortuo, quam pro vivo: quia magis indiget, cum non possit sibi auxiliari sicut vivus potest.*

Quæres an præter facere opera injuncta ad lucrandas sibi Indulgentias, quam alia bona præstare in gratiam defunctorum: Respondeo probabiliter prius præstare, quia ipsorum etiam operum ad lucrandas Indulgentias præscriptorum satisfactionem potes defunctis applicare, & interea insuper lucrari Indulgentias. Quod probatur, quia ex probabili sententiâ opera illa tantum requiruntur, ut conditio; satisfactio autem eorum nec jubetur applicari, nec deservit ad fines ab Ecclesiâ proponi solitos: sunt enim hi, Exaltatio S. Matris Ecclesiæ, maximè in spiritualibus, depressio hæreticorum, aliorumque ejus hostium, Concordia Principum: ad quos fines sola impetratio favorum cælestium utilis est.

ARTICULUS II.

Expenditur præstantia caritatis ejus, qui defunctis addicit suas satisfactiones, ex natura satisfactionis.

PARS TERTIA.

De boni operis efficacia & Theologis.

ANTEQUAM ad rem propiùs veniam, de efficacia boni operis nonnulla breviter præmitto. Triplici enim virtute

præditum est quodlibet bonum opus hominis justii. Imprimis, gratiæ habitualis in præsens, & in futurum gloriæ cælestis incrementum meretur: Deinde satisfacit obligationi lucendarum pœnarum nobis debitaram, postremò vim habet subsidia impetrandi ad vitam rectè ac Christianè ducendam opportuna.

Porro vel gratiæ, vel gloriæ incrementum, seu meritum alteri haudquaquam donari potest. Etenim contra caritatem sibi debitam pugnaret quis, ad alterum suis meritis locupletandum. Quippe Christianæ caritatis ordo exigit, ut sibi primùm, tum alteri aeterna bona procuret, ut sunt gratia sanctificans, & gloria. Adde ex contrariâ sententiâ sequi, quempiam vel fieri Deo minus gratum, quòd Christianam caritatem exerceat, nempe antiqua merita, gratiamque cum aliis communicando, vel eadem charitate exhibitâ, non fieri eidem gratiorem, nempe nova merita in alios transferendo: quod utrumque absurdum est.

Satisfactio verò cum altero communicari potest, vel etiam tota illi concedi. Si quidem ita instituit Numen, uti colligitur ex Theologorum consensu, atque Ecclesiæ sensu, quem declarat Catechismus Pii. V. qui ubi de pœnitentia tractat, sic habet, *In eo summa Dei bonitas, & clementia summis laudibus, & gratiarum actionibus prædicanda est, qui humanæ imbecillitati hoc condonavit, ut unus pro alio posset satisfacere.* Accedit ratio, quòd opera hominis justii digna sunt, quæ Deum Judicem sic placent alteri, cui applicantur, ut pœnam temporariam ab eo non exigat, præsertim cum satisfactio operibus illis inclusa, non minor sit illâ, quam pœnæ reum ad satisfaciendum pro se exhibere oportuisset.

Denique constat impetrationem piis operibus contentam cum aliis communicari posse. Sic enim sensit David, qui pro impetrandâ filii ex Bersabee nati incolumitate jejunium, precesque Deo obtulit. Sic quoque rem se habere expertus est ille paralyticus, qui propter aliorum ejus bajulorum fidem à Christo curatus est. Sic denique fusæ pro aliis preces iisdem profunt juxta illud Jo. 5. *Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita, peccanti non ad mortem*, unde arguitur impetrationem aliis quoque operibus contentam posse donari aliis, ac prodesse. Et cum impetratio etiam ad pœnæ remissionem se portigat, eamque obtineat, ut patet in beatis, quorum orationes ab Ecclesiâ exposcuntur ad obtinendum defunctorum

633.

Meritum alteri dari non potest.

634.

Sed satisfactio.

635.

Et impetratio.

Patrocinium Defunctorum. *Lib. II.* 215

functorum levamen, conficitur eum quoque impetrationis fructum defunctis transcribi posse.

PARS SECUNDA.

Charitas inde Demonstratur.

636. *Præstantia satisfactio. nis quod à gratia procedat.* **H**IS igitur præmissis demonstro primum excellentiam charitatis, de qua sermo est, ex præstantiâ operis, quo charitas ipsa piorum manium debita persolvit. Cùm enim duplex præstantia, nobilitatque spectari possit. Prior sanguinis ac natalium; Posterior, virtutis, hæc utraque operi satisfacere efficaci præcipuum affert ornamentum. Siquidem parens ejusmodi operis non alius esse potest, quàm homo divina ac sanctificante gratia instructus. Enimverò gratiâ vacuus cum Numinis inimicus sit, quidquid agit, nullius apud ipsum pretii est, tantum abest, ut pro aliis faciat fati, iisque veniam obtineat. Porro minima gratia sanctificans usque eò hominem provehit, ut altiùs ascendere non possit, nisi, quod fieri nequit, fiat naturalis Dei filius: quippe cùm efficiat filium ejus adoptivum. Quamobrem & opus quod necesse est, ut à tali homine proficiatur, nobilissimum esse oportet: & charitas cujus auspiciis, atque imperio, opus illud patrat, in gratiam piorum manium, vulgaris esse non potest; Id quod exemplis partim humanis, partim divinis illustratur. Constat namque supplicationem alicujus Principis, aut Reginæ absque qua esset, gratia reo impetrari non posset, multò pluris æstimandam esse, quàm plurimorum aliorum mixtas lacrymis obtestationes. Ita enim Regiæ Estheris pro populo Judaico apud Assuerum deprecatio haud dubiæ maximi facta est. Ita Jonathæ apud Saulem Regem pro amico Davide oratio: ita Moysis, & Samuelis apud Deum preces, eò precisè, quòd à tantis viris funderentur, plurimum ponderis habebant: quoniam nobilitas operis, ac præsertim orationis ac satisfactionis, ex dignitate operantis atque orantis efflorescit. Quod etiam in Christo maximè manifestum est: quippe cujus vel minima actio propter infinitam personæ ipsius divinæ excellentiam infiniti meriti ac satisfactionis est. Ut igitur ea Christi charitas, qua nobis, nostroque usui opus aliquod faciebat, propter operis ipsius præstantiam, summopere laudanda erat, ita quidquid homo Dei filius adoptivus præstat piorum manium causâ, non mediocri charitatis censendum est. Vis

nosse distinctè illius decus ac pretium? nemo peritus non immenso pluri eam æstimet, vel ex hoc capite nobilitatis, quàm omnium simul Reginarum, ac Principum supplicationes pro reis, quando dignitas filii Dei adoptivi eas omnes dignitates immensum superat: certè longè magis quàm Rex, qui toti terrarum orbi dominetur, infimum omnium mancipium.

Sed hæc etiam clariùs elucescent ex infinità operis satisfactorii nobilitate. Exploratum enim est oportere esse supra naturam elatum, & dignum præmio vitæ cælestis, & æternæ. Quatenus autem supra naturam situm est, primum dignitate vincit, quidquid naturæ finibus circumscribitur. Itaque illud in gratiam defunctorum præstare, amplius est quàm si universam naturam, si intelligentiam, vimque motricem Angelorum, si hominum peritiam, ac facultates omnes, si omnium elementorum virtutes, si universas mixtorum vires eorum commodis impenderemus.

Deinde si ejusdem dignitatis supernaturalis ratio habeatur, constat opus satisfactorium duplicem sortiri infinitatem. Priorem ex objecto illius, quod est Deus; ad eum enim opus supernaturale refertur: Posteriolem ex suo principio, quod aliud non est, quàm Spiritus Sanctus. hic enim & animum agit, movetque ad opus supernaturale, & illud efficit. Itaque charitas hominis pro piis manibus satisfaciens, eo quidem respectu, & ipsa quamdam habet infinitatem, quoniam id præstat illorum causâ, quod ea duplici ratione infinitum est. Quamobrem quid inveniri potest in historiis vel sacris, vel profanis, quod eam aliquatenus saltem adumbret? Nam si Assueri in Estherem charitatem proferas, ei significantis ut quidquid in votis esset, ab ipso peteret; enimvero vel dimidium Regni impetraturam: certè illa velut ebullitio amoris est, nec dubium, quin si postulatum fuisset, amor, ardorque promittentis, non modo tamquam iniectâ frigidâ deferbuisset, sed fortè etiam in furorem adversus Regiæ tam insolentem petitionem mutatus esset. Si Joiadæ summi Sacerdotis fidem, amoremque adversus Joas puerulum exaggeres, quippe cui vitam regnumque Judaicum servavit, confirmavitque, id officii non tam amoris, quàm iustitiæ fuit: hæreditario enim iure partum reddidit, quod iniuste, aut sibi retinuisset, aut Athaliæ impiæ matri reliquisset. Si tum aliorum Regni hæredum, tum recentem Christianæ Sueciæ Regiæ abdicationem regni in cognati sui gratiam iactes, hæc sanè, & huiusmodi

637.
Et ex opere supernaturali.

638.
Atque adeò infinitæ dignitatis sit.

hujusmodi donationes, studio magis salutis donantium (quæ salus in hisce dignitatibus periclitari solet) aut aliis proprii commodi potius, quam alieni causâ institutæ sunt; & si fortè secus interdum contigerit, quidquid per eas amicorum gratiâ præstitum est, leve ac fluxum fuit: at quod, ad satisfactionem pro defunctis refertur, opus immensi pretii, ac dignitatis est: & cum alia ab hominibus fiant, ac viribus humanis, hoc non nisi auctore, & impulso Numine potest parari.

639. *Et dignum gloria cælesti.* Quæ laus quidem summa est: sed tamen non parva illi accessio fit ex eo, quòd idem opus ad satisfaciendum idoneum, pariter dignum esse debeat cælesti æternæque mercede. Nam quodcumque opus hac dignitate pollet, eam ex meritis Christi fortitur. Nec enim ullus hominum labor quantuscumque, cum finiti pretii sit, dignus esse potest immensâ æternæque mercede. Itaque eadem Christi merita opus illud velut imbuunt. Et cum illa non ex aliquâ particulari ejus actione, puta passionem, aut morte profecta sint, sed ex universis ac singulis actionibus, consequitur ad dignitatem operis, quod charitas Christiana piorum manuum satisfactioni impendit, singulas & universas ejusdem Redemptoris actiones decus suam ac pretium contulisse: Ex quo quanta sublimitas in opus illud manet, quis, nisi Deus, exponat, cum minor esse nequeat infinita?

640. *Hinc patet nobilitas istius caritatis.* Charitas igitur illa, quæ tam nobile opus liberandis defunctis adhibet nonne hac quoque ratione quamdam sortita est infinitatem? Offert Elisæus Vates Sunamitidi hospiti suæ, suam apud Regem operam, commendationemque, ad aliquod beneficium obtinendum; nec dubium, quin quisque pignus hoc grati animi plurimi faciat. Joab Thecuitidis; suæque operâ impetrat Absaloni veniam à Davide parente, & aulæ regię ingressum, conspectumque Regis; quis ambigat, quin ea charitas magni æstimata, & Absaloni antiquissima fuerit? Juditha pro Judaici populi salute, vitam in summum discrimen adducit, gratiam apud Holofernem adhibet, & diurnas nocturnasque ad Deum preces, & partâ victoriâ ac salute audit sibi à Sacerdotibus, primoribusque populi accini, *Tu gloria Jerusalem, tu lætitia Israël, tu honorificientia populi nostri*, Judith. 15. Judas Machabæus gladium aureum accipit à Jeremiâ Prophetâ jam mortuo, quo gladio hostes Israël debellet, eumque in libertatem asserat; quis hoc munus non in maximis numeret? At si conferas ista cum opere unico, quod amicis manibus

charitas Christiana adhibet, universa nihili penduntur. Quid enim Elisæi apud Regem Israël gratia, ad gratiam meritumque Christi apud æternum Patrem? Quid Joabi ac Thecuitidis deprecatio ad ejusdem orationes? Quid Judithæ vita, ad vitam Redemptoris? Quid gladius ille Jeremiæ, ad ejusdem Christi potentiam? & ecce gratiæ Christi, & orationis, & vitæ universæ, & potentæ, operi vel unico in gratiam defunctorum præstito, vis & pondus transfunditur: quare caritas, quæ exhibet illud opus, omnes Christi actiones eorundem causâ repræsentare Deo Patri censenda est, quoniam illud repræsentat, ad quod efficiendum, ornandumque tota ejusdem Servatoris vita desudavit: quanto igitur in pretio esse debet?

641. *Maximè quod præter Christi merita etiam ejus satisfactiones ad idem opus concurrant.* Nihil dico de universis ejusdem Christi satisfactionibus, quæ eidem operi applicantur. Par enim est earum ac meritum ratio. Illud tantum assero, qui satisfactionem vel unicus operis defunctis transcribit, simul omnes Christi satisfactiones applicare, atque adeò immenso amplius jus largiri, quam si omnium Apostolorum sudores, Martyrum cruciatus, Confessorum pœnas voluntarias, Virginum severam castimoniam, Deo in eorundem gratiam offerret. Charitas igitur, quæ non unius satisfactionem operis, sed plures offert, ac toties universas Christi satisfactiones Deo Patri repræsentat, quanti demum facienda est! Quanta (si omnes illis condonat) donationis excellentia! quanta charitatis?

ARTICULUS III.

Expenditur ejusdem charitatis præstantia ex beneficio liberationis à pœna damni, Et sensus.

P R Æ F A T I O.

642. *Beneficium magnitudo charitatis mensura est.* PERSPECTUM est ex magnitudine beneficii ac doni, quod vel charitas, vel misericordia calamitosi procurat, æstimandam esse utriusque laudem. Nec enim ambigi potest, quin cæteris quidem paribus, laudabilior sit ea charitas, quæ plus perficit amici causâ, quam quæ minus. Quemadmodum etiam exploratum est, si cætera quoque sint paria, pluris facienda esse misericordiam, ac liberalitatem, quæ

quæ pretiosius aliquid largitur misero, aut cum è graviori miseria eripit. Ita Nathan Propheta Davidi exprobraturus Dei nomine adulterii sui, & cædis crimina, atque adeò ingentem in ipsummet Deum ingratitude, illius in eum munificentiam, charitatemque, ex beneficijs metitur; *Hæc, ait, dicit dominus Deus Israël, ego unxi te in Regem super Israël, & ego erui te de manu Saul, & dedi tibi domum domini tui, & uxores domini tui in sinu tuo, dedi que tibi domum Israël, & Iuda, & si parva sunt ista, adiciam tibi multo maiora, quare ergo contempsisti verbum Domini?*

2. Reg. 12. ubi majorum beneficiorum nomine spiritualia dona intelligi possunt, quæ, & multò excellentiora sunt, & munificentiam Numinis in Davidem magis demonstrant. Et ipse Regius Psalteres, dum divinam misericordiam commendat Ps. 106. cujus hoc initium: *Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius*, omne genus miseriarum humanarum exponit, quas in quatuor dividit, nempe famem, sitimve, item captivitatem, mortem ac naufragium: dumque singularum à Deo depulsionem commemorat, quater repetit illud suum intercalare: *Confiteantur Domino misericordia eius, & mirabilia eius filiis hominum*, ut indicet misericordiam eò magis prædicandam, quò plures, majoresque miseriæ sunt ab ea depulsæ.

Cùm igitur miseriæ, quas nostra in defunctos charitas depellit, omnes hujus vitæ longissimo intervallo superet, & beneficium, quod eis confert, omnia hujus vitæ beneficia; consequitur, ut ex eo quoque capite summa ac nobilissima sit. Quod ut more nostro latius demonstremus, primò de animarum à pœna damni, tum à pœna sensûs liberatione, postremò de beatitudinis cælestis acceleratione erit agendum.

§. 1.

De pœna Damni.

643.
Confertur
liberatio à
pœna dam-
ni cum li-
beratione
Hebræorum
ab Ægypto.

IGITUR asserere vel unicam animam à miserabili illa lustralis ergastuli captivitate non potest non esse eximium. Et enim non dubium est, quin omni aliâ captivitate ac servitute longè sit funestior. Itaque rectè quidem Ecclesiasticus Moysem populi Hebræorum Salvatorem celebans, *Dilectus*, inquit Eccl. 14. *Deo, & hominibus Moyses, cuius memoria in benedictione est, similem illum fecit Deus in gloria Sanctorum, & magnificavit eum in*

timore inimicorum, & in verbis suis monstravit placavit. Nempe dum eum ob plagas decem Ægypto immissas, Pharaò & Ægyptii velut fulmen, & velut Jovem suum tonantem timerent. Sic enim factum, ut Moyses tandem extorserit ab illis libertatem Hebræorum, quos Pharaò beneficiorum Josephi immemor, & regno suo metuens à nimia gentis illius multiplicatione, opprimere conatus erat, partim gravissimorum onerum impositione, partim infantium recens natorum suffocatione per obstetrices, partim eorumdem in Nilum demersione. Quibus omnibus ex voto minimè succedentibus, Moyses Ægypti victor, Hebrææque Gentis Dux præclarissimus, immensam hominum vim, id est sexcenta tria armatorum millia quingentos quinquaginta, excepta Leviticâ tribu, & imbelli plebe, istâ servitute vindicavit.

Sed bona ejusdem Siracidis pace dicam, qui suas satisfactiones piis manibus addidit, is plus aliquid, & laudabilius hoc in genere liberationis perpetrat. Etenim eâ suâ caritate, etsi non per quadraginta annos, instar Moysis continuatâ, omnibus illis benefacit, atque adeò omnium mœrorem ex infandâ illâ captivitate perceptum mitigat, ac proinde pœnam damni aliquam extinguit; Et tamen authore Angelico Doctore, pœna damni minima maximam hujus vitæ pœnam acerbitate vincit: & aliunde numerus piorum manium immensa illa Hebræorum ex Ægypto migrantium multitudine minor esse non potest; imo major sit necesse est, quandoquidem paucissimi ex justis mortalibus in purgantia illa loca non descendant, & plurimi per diu in illis commorentur: Certè Christus pius manes tanto numero esse asseruit B. Margaritæ de Fortona tertii ordinis S. Francisci, ut vix cogitatione capi possit. Itaque tantum, & amplius defunctorum gratiâ facit, quantum si Moyses instar multitudinem populo Israëlítico majorem libertate donaret, quia pœna, mœrorumque, quo defunctos liberat, gravior est pœnâ, qua Moyses Gentem Israëliticam ex Ægypto educendo liberavit. Quibus adde, quod eadem caritate licet non diuturna subinde aliqui è piis manibus, quibus prope nihil lucendum supererat, carcere lustrali eripiantur, quod tanti est, quanti Hebræos omnes Ægyptiâ servitute eximi: præsertim, cum minimus gloriæ gradus nihil in bonis hujus vitæ par, aut secundum habeat.

Quamobrem quicumque Christianus homo pius manes levare consuevit, unâ cum

644.
Et præfer-
tur.

645.
Hinc de-
functorum
cum

amator si-
milis Moy-
si.

cum Moyse dilectus Deo, & hominibus di-
ci potest, ejusque memoria apud inferos il-
los, & Caelites in benedictione est. Et sanè
Deus similem illum fecit in gloria Sancto-
rum, nempe Patriarcharum, cum patriæ
illius ac gentis purgandæ verè pater sit :
& magnificavit eum in timore inimi-
corum, videlicet dæmonum, quibus tantò
est horrore, quanto defunctis solatio. Illud
exploratum, concini in Purgatorio canti-
cum novum ad nova ejusmodi hominis
subsidia, & Deo quidem imprimis gratias
agi à singulis ita fortè dicentibus, *Confite-
bor tibi, Domine, quoniam iratus es mihi,
conversus est furor tuus, & consolatus es
me*, Isaia 12. Verumtamen, & secundum
Deum homini auxiliatori grates laudè-
que ab universis decantari certum est, hoc
forsitan Davidis Regis encomio. *Beatus
qui intelligit super egenum & pauperem :
in die malâ liberabit eum Dominus. Do-
minus conservet eum, & vivificet eum, &
beatum faciat eum in terrâ, & non tradat
eum in animam inimicorum eius.* Psalm.

646.
Confertur
cum libe-
ratione à
captivitate
Babylonis.

40. Sed ea beatitudo postea Deo juvante
latius est à nobis exponenda. Nunc Cyri
Perfarum Regis Judaicum populum ex
captivitate Babylonicâ liberantis figura,
amplissimam nobis segetem subministra-
bit laudum ejus, quam tractamus, charita-
tis. Atquè illa sanè captivitas gravissima
fuit. Testantur id Judæi ipsi apud Pro-
phetam Pl. 130. ubi *super flumina Babyloni-
s sedentes amarè flent, & plangunt.* Cur
enim super flumina sedere dicuntur? Quia
ut censet Chryostomus, non in ipsâ civi-
tate, sed in agris debebant, quippe ad vil-
lia opera destinati, ut servi ac mancipia,
deinde fannas & ludibria Babyloniolorum
indicant hisce verbis: *Quia illic interroga-
verunt nos, qui captivos duxerunt nos, ver-
ba canionum.* Quid enim importunius,
quid gravius captivo, quàm cogi cantare:
(quod animi lætitiâ gestientis esse solet)
ubi lacrimandi ac lugendi causa multiplex
occurrit? Præterea illa vel imprecatio, vel
prædictio, *Filia Babylonis misera, beatus
qui retribuet tibitributionem tuam, quam
retribuisti nobis.* *Beatus qui tenebit, &
allidet parvulos tuos ad petram:* satis in-
dicat Hebræorum parvulos à Babyloniis
pari crudelitate illisos, & necatos fuisse, ex
quo reliqua in reliquos atrocitas intelligi-
tur. Adde captivitatis illius diuturnita-
tem; nam integris septuaginta duravit
annis, donec Cyrus Babylone devictâ
edoctus à Judæis Isaia de se vaticinium
aliquot ante seculis editum, libertatem il-
lis, copiamque Jerosolymam, & in alias pa-

triæ suæ plagas remigrandi liberaliter con-
cessit.

Porro illius ex eâ humanitate laus sin-
gularis exorta est. nam ideò divino numi-
ne, & faustissimo omine Cyrus vocatus
est: unde illa Isaia, *vocavi te nomine tuo,*
Id enim nominis Persicâ linguâ solem sig-
nificat, ut ait Plutarchus in vita Artaxerxis
Mnemonis. Et verò solis instar Hebræis
fuit in tenebris captivitatis jacentibus. In
quo ipso vicem instrumenti Deo præbuit.
Quare idem Isaia, *Hæc, inquit, dicit Do-
minus Christo meo Cyro, cuius apprehendi
dexteram,* nempe ut eâ tamquam instru-
mento uteretur ad Babyloniâ expugnan-
dam, at eo præsertim fine, ut Israël liber-
rarem. Quo factum ut subdat, *Propter
servum meum Iacob, & Israel electum
meum, accinxi te, & non cognovisti me.* Et
pleniùs, luculentiusque postmodum; *post
te ambulabunt, vincti manibus pergent, &
adorabunt, teque deprecabuntur, tantum in
te Deus est, & non est absque te Deus,* ut
ostendat Cyrum à Deo motum, & velut ad
ea quæ patravit actum fuisse; nempe ut Ju-
dæos è captivitate vindicaret: Propterea
hæc de Cyro intelligunt D. Thomas, Ly-
ranus, Forerius, *Rorate cæli desuper, &
nubes pluant iustum, aperiatur terra, &
germinet salvatorem,* voluntque suspicia
fuisse Judæorum Babylone captivorum ad
Cyrum aspirantium, quem scilicet ex Isaia
sciebant fore suum salvatorem, & tam-
quam rorem cælestem in summâ solati
inopiâ desiderabant.

648.
Cui præ-
fertur mi-
sericordia
in defun-
ctos.

Quæ omnia humanitatem hominis suas
satisfactiones defunctis transcribentis mi-
rificè illustrent. Cùm enim iustitiam cap-
tivitas Babylonicâ longè calamitosior sit
(nam ab ea differt, ut veritas à figurâ, &
homo verus à picto) Christianus ille, qui
pios manes suâ captivitate solvit, multò
sublimiore ratione Cyrum illis sive solem
se præstat. Enimverò & carceris, & mœ-
roris purgandarum animarum tenebræ
longè densiores sunt ac molestiores, ac
proinde dies liberationis ferentiùs illis mi-
cat. Deinde amator ille defunctorum
præclarissimum est Numinis instrumen-
tum. Ejus enim Deus *apprehendit dex-
teram,* eaque pios manes carcere educit.
Et verius de eodem dicitur: *Tantum in te
est Deus,* quia tam pretiosa divinaque eo-
rum redemptio non nisi ope divinâ, eaque
singulari, perfici potest. Denique multò
potiùs ad Amatorem illum suum anhelent
animæ, clamentque; *Rorate cæli desuper,
& nubes pluant iustum, aperiatur terra,
& germinet salvatorem:* quando & illius
satisfactio, toris & pluvie cujusdam cælestis
instar

instar illis est *in terra illa deserta, & in-
via, & inaquosa*: & ipse verè hoc pacto
iustus est, quippe qui Iustitiæ divinæ pro
piis manibus faciat satis: & re verissimâ sal-
vator est ac redemptor, cum lytro sangui-
nis Christi perfoluto illos servitute eximat.
favet autem huic expositioni Syrus inter-
pres, cujus est hæc versio: *Fecundamini
cæli desuper: & nubes rorent iustitiam,*
intellige satisfactionem, quæ Iustitiæ divi-
næ solvitur, *aperiatur terra, & multipli-
cetur salus*, quia salvator ille, non unius, aut
paucorum, sed plurimorum veram ac divi-
nam, immortalemque salutem, vel parit,
vel parturit, maximè si per plures annos,
ac potissimum vitæ spatium satisfactiones
suas illis addicit. Cæterum aspirare ani-
mas ad ortum huiusmodi salvatorum vel
inde patet, quòd iis natis summis incedant
lætitis, ut satis constat testimonio Canti-
pratani referentis gestuisse gaudium quem-
piam è piis manibus, audito divinitus eum
in auras editum, à quo olim erat liberan-
dus. Cui affine aliud Viennæ in Austria
ab aliquot annis accidisse accepimus.

649.
Item libe-
rationi
Ludovici
Pii Gallie
Regis.

Sed libet alterius captivitatis Babylo-
nicæ longè deterioris solutione rem hanc il-
lustrare. Ludovicus Pius Caroli Magni
digna soboles, infanda filiorum, Lotharii,
Pepini ac Ludovici conjuratione, Gallia-
rum regno exturbatus est. Junxerat se se-
cundis nuptiis Judithæ, ex eaque parvulum
Carolum susceperat. Hanc adori illi pu-
gione intentato ad velum capeffendum
adegerant: & ad juramentum insuper viro
persuadendi renuntiationem Regni. Sub
hæc Ludovicus exercitum suum unicâ no-
cte totum à se diffuere animadvertens,
pauculos fideiiores, ut fugâ salutem consule-
rent, hortatus, ipse cum conjuge ac filio-
lo velut victima neci destinata ad filiorum
inimica castra se contulit: Exceptus est in
speciem ut pater, at revera ut hostis impiè
à filiis habitus. Et illicò perfidorum con-
cilio coacto innocens & Dominus à subje-
ctis bipedum nequissimis regno privatus,
cogitur heu! in æde sacrâ positus humi
genibus affectas sibi noxas, & impiam à fi-
liis condemnationem legere, baltheum
deponere, rei vestem induere, postquæ ve-
lut captivus Lotharium sequitur. En mi-
sererrimam, & patris, & Regis servitutem.
Si quis ex eâ utramque dignitatem illam
eximat, quantis præconiis dignus! Et fue-
re qui eximerent; ac propterea gratissi-
mam totius posteritatis memoriam me-
rentur. Quis igitur non maximi æstimet
charitatem hominis è captivitate
Purgatoriâ vindicantis, cum hæc quoque
Ludovici, etiam indignissima, libertatis no-

mine digna sit, si cum ea componatur?
Constet itaque charitatem, de qua agimus,
vel eo solo respectu pœnæ damni redemp-
tæ esse præclarissimam.

§ 2.

De pœna sensus.

VERUM enimvero incredibilis quo-
que illius laus, & gloria Numinis ef-
floreſcit ex solutione pœnæ sensus, quæ sa-
tisfactionum in defunctos largitione etiam
continetur. Nam si Deus ipse eximiis
præconiis celebret eleemosynam in pau-
peres, aliaque vulgaria misericordiæ ope-
ra, quibus humanorum corporum mala
propelluntur, quid de hac ingentium ani-
mæ malorum propulsatione dicet? Audi
igitur illum de priori misericordia sic lo-
quentem: *Dimitte eos, qui confracti sunt
liberos, & omne onus dirumpe, frange esu-
rienti panem tuum, & egenos, vagosque in-
duc in domum tuam, cum videris nudum
operi eum, & carnem tuam ne despexeris:
Tunc erumpet quasi mane lumen tuum, &
sanitas tua citius orietur, & anteibit fa-
ciem tuam iustitia tua, & gloria Domini
colliget te.* Et postea: *Si effuderis esu-
renti animam tuam, & animam afflictam
repleveris, orietur in tenebris lux tua, &
tenebra tuæ erunt sicut meridies, & requiem
tibi dabit Dominus semper, & implebit
splendoribus animam tuam, & ossa tua li-
berabit, & eris quasi hortus irriguus, &
sicut fons aquarum, cuius non deficient a-
quæ.* Hactenus ipse Deus. Ubi luminis,
ac matutini jubaris nominibus, charitatis
splendorem ac decus intelligit, additque
illam à gloria Domini colligi, sive circum-
dari, ex mente Septuaginta, id est vera &
divina gloria illustrem esse, tum requiem,
ac sanitatem ei spondet, ac denique horto
irriguo, ac fonti perenni eam confert, ut
ejus iterum latam faciem, & insuper fru-
ctuum omnium fecunditatem significet.

650.
Laus mise-
ricordiæ
corporalis.

Si ergo de misericordiâ in mortales hæc
vera sint, quantò potiùs de eâ, quæ ad de-
functos se exporrigit? Quid enim onus
illud æris, quid esuries, quid cubatio sub
dio, quid nuditas ad ignis purgantis sup-
plicium? Quid igitur exemptio ab ejus-
modi miseris, si cum liberatione ab illo
igne comparetur? Quantum itaque bene-
ficium, quàm illustre charitatis genus est,
quo vel unica anima tormento flamma-
rum purgantium eripitur? Atqui fieri po-
test, ut unius preculæ, vel modicæ stipis be-
neficio eripiatur aliqua, cui perparum
luendum

651.
Maximè
propria ca-
ritati in
defunctos.

luendum restabat, Et numquam non occidit, ut eorum, quibus ea destinata, vel certè aliorum, si fortè divino iudicio priores subinde iis privandi cenleantur, pœna saltem aliqua extingatur. Quamobrem quis satis æstimet artem illam charitatis, qua quis prece, st pe, aliisque suffragiis cumulatis, facili negotio plurimos è piis manibus plurimum levat, aut etiam omninò liberat?

652.
Cujus vis
demonstratur.

Sed rem hanc latius fundamus. Author est Angelicus Doctor cum scholâ suâ universâ, plurimisque aliis, minimam pœnam lustralem etiam sensûs, graviorem esse maximâ hujus vitæ: Igitur eo quidem authore plus boni ac solatii confert miserimis illis animis, qui pro iisdem vel preces fundit, vel bolo genium fraudat, vel teruncium pauperi largitur, quàm qui ex charitate perfecisset, ut vel Chrysostomus aliquis aut Silverius ab infami ac calamitoso exilio revocaretur, vel Jobus quispiam omni morborum atque ulcerum genere liberaretur, vel alius ad trirèmes damnatus non modò libertate, sed etiam maximo honore donaretur, vel prædo insignis exquisitis suppliciis eximeretur. Testis est S. Polycarpus Presbyter in vitâ S. Sebastiani, ignem hujus vitæ, picturam quandam esse ignis tartarei, qui cum lustrali idem est: atque adeò visionem ab igne nostrate umbram esse visionis à purgante. Qui ergo prodigium illud fortitudinis, Joannem ab Arcu, vulgo virginem Aurelianensem, è rogo, in quo ab Anglis consumpta fuit, vivam eripisset: aut qui Christianos Romanos postibus extraxisset, in quibus pice accensis crudelibus Neronis oculis jucundam lucem dedere; is illius viri sententiâ non nisi umbram, seu imaginem exhibuisset illis solatii, quo defunctum reficit, qui vivendo ut requiescat in pace, expiatoriam illius flammam mitigat: Demum asserit Cæsarius Arelatensis, & ante illum S. Augustinus, Purgatorium ignem *durior* esse, quàm, quod possit pœnarum in hoc sæculo aut accidere, aut sentiri, aut cogitari: ergo pariter asserit eum, qui pro parente, aut consanguineo psalmo de profundis ex germanâ caritate recitato, eos ab acerbissimo illo purgantium ignium supplicio eximit, eosdem levare graviori malo, quàm Diocletiani, Maximini, Valeriani, Licinii, Maxentii, aliisque omnes tyranni potuerint excogitare. Quàm nobilis igitur ex eorum mente, quàm potens, quàm divina charitas in defunctos, quatenus vel solâ pœnâ sensûs eos eximit!

653.
Etiâ quòd
Purgatorii

Sed vix quidquam adhuc de illâ dixi. Nam diuturnitas tormentorum hujus vitæ

prope pnnctum est ad diuturnitatem lustralium. Quippe hæc ad centenos, ac centenos annos, imò ad millenos sese extendunt, cum tormenta Martyrum pleraque, ut summum ad paucas horas duraverint: morborum autem acerbitas, si diu dureret, nec continua, nec maxima esse possit, atque ut sit, ad longiorem vitâ moram non possit se porrigere. At purgantis ignis cruciatus ab Animâ semper ad sensum æquè vegeta excipiuntur: numquam intermittuntur: ad plures annos sæpè, subinde ad centenos, ac millenos, ut dixi, imò ad diem usque iudicii protrahuntur. Ea igitur Charitas, quæ saltem ad annos aliquot illos contrahit par illi charitati est, quæ mille, ac mille homines ab horario incendio vindicaret, cum mille, ac mille horæ complurium annorum spatio comprehendantur. Sed fac quempiam è defunctis ab unius solummodo diei pœnis tuâ vel prece, vel stipe asseri, quot in die numerantur horæ? quot in horâ minuta? quot in minutis partes, etiam notabiles, illis præsertim quibus præ tormentorum acerbitate dies pro anno est? Quàm illustis, amabo, ea caritas, quæ patrem, matremve vel ad unicum diem tantis malis quolibet hujus vitæ supplicio majoribus liberat!

Quare si Princeps ille medicorum Galenus omnium laudibus celebratur, quòd in ægros omnes, etiam pauperes & abjectos, esset humanissimus, & quâ consiliis, quâ scriptis de genere humano benè mereri studeret. Si populus Genuensis ab Andream Auriam Gallis eiecit in libertatem Anno 1528. asserit, præclaram, atque adeò perenni gratissimorum animorum testificatione illustrem legem rogavit, quam Decuriones cunctis suffragiis sanxere, ut Auriam statua Colossææ magnitudinis è Lucensi marmore decerneretur, cujus basi inscriberetur hic titulus, Andream Auriam civi optimo, felicissimoque vindici, atque authori publicæ libertatis Senatus, populusque Genuensis posuit. Si denique Divi Sospitatores, ut Sebastianus, Rochus, Drogo, aliique permulti, tanto apud mortales in pretio sunt, quantis laudibus digni erunt amatores ac vindices piorum manium, quàm celebres apud Cælites, quàm cari ipsis defunctis!

Pone tibi ante oculos Abrahamum ex igne (in quem à Chaldæis injectum fuisse tradunt Hebræi, nec improbat Hieronymus, & sentire videtur Ecclesia) prodigio, & ministerio Angelico eductum. Pone Lothum ab Angelis cum domo sua è Sodomæis flammis ereptum. Pone demum ante oculos tres illos pueros Sidrach, Misach,

654.
Collatio
hujus caritatis cum aliis.

655.
Gratissimus piorum manuum animus.

sach, & Abdenago, in igne Babylonico illatos. Tum in mentem subeat, Angelum cum iis postremis in fornacem vultu radiante descendisse, in eaque afflasse ventum roscidum, quo vis ignis à pueris depulsa, & ii mirè recreati sunt. Deinde eos ipsos Spiritu Sancto afflatos hymnum inter flammam divinissimum Deo decantasse: Sic enim Scriptura. *Angelus autem Domini descendit cum Azaria, & sociis in fornacem, & excussit flammam ignis de fornace, & fecit medium fornacis quasi ventum rosis flantem, & non tetigit eos omnino ignis, neque contristavit, nec quidquam molestiæ intulit. Tunc hi tres, quasi ex uno ore laudabant, & glorificabant, & benedicebant Deum in fornace dicentes. Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino, laudate, & superexaltate eum in sæcula, quia eruit nos de inferno, & salvos fecit de manu mortis, & liberavit nos de medio ardentis flammæ, & de medio ignis eruit nos. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia eius: Pone, inquam, hæc tibi ante oculos, & mihi crede, ita concinit anima, quam Purgatorii Amator vel levat, vel liberat. Nempe gaudio simul & igne perfusa liberatorem suum summis laudibus in cælum extollit, eum pro Angelo habet, charitatem ejus fati prædicare nequit. Denique illius primarium auctorem, incẽntoremque, quantum fas est celebrat: Et iterum mihi crede, longè plus gratiæ acceptum refert suo vindici, quàm & Abrahamus, & Lothi familia Angelis eductoribus, & tres illi pueri liberatori Genio reulere: quia profectò multo majus beneficium est amatoris piorum manium animam longo præsertim Purgatorio asserentis, quàm omnium istorum Angelorum in suos clientes extiterit.*

656. Quare non jam Angelo comparem nostrum Amatorem: sed Christo Redemptori, cujus speciem præferbat ille, qui tres pueros servavit: de quo Nabuchodonosor, *Ecce video, inquit, quatuor viros solutos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis est: & species quarti similis filio Dei, id est, Christi, quem quatenus est Verbum Patris, etiam ante assumptam Humanitatem apparuisse specie humanâ qualem post gessit, locutumque censent Tertullianus, Hilarius, Augustinus, Rupertus, & alii: Et sanè aptissimè quadrant nostro defunctorum Amatori illa Christi de seipso apud Isaiam c. 6. Spiritus Domini super me. Eo quòd unxerit Dominus me: Ad annuntiandum mansuetis, misit me: ut mederer contritis corde: &*

prædicarem captivis indulgentiam, & clausis aperiorem: ut prædicarem annum placabilem Domino, & diem ultionis Deo: ut consolarem omnes lugentes. Etenim dubium esse non potest, quin studium illud piis manibus opitulandi, à Spiritu Sancto afflatum sit, atque à Patre misericordiarum, & totius consolationis inditum. Deinde mansueti illi, sive, ut græca ferunt, pauperes, rectè defunctos fideles significant, quippe quibus nihil est vel mansuetius in cruciatibus derferendis, vel egentius. Quid verò excogitari potest iis tristius, cum criminum dolore magis, quàm flammis molestus? Aut quibus captivi nomen melius convenit, quàm iisdem? Quare cum illis Amator noster secundum Christum libertatem procuret, meritò encomia illa Servatoris illi accommodes, ut & defunctis pacem annuntiet, & eorum dolori medeatur, & veniam obtineat, & jubilæum impertiatur, & supremum ultionis diem, ineuntemque solatii & gloriæ æternitatem prædicet. Ex quibus demum concies amatorem piorum manium ob liberationem à minimâ damni, aut sensus pœnâ, quam præculâ, astit exiguâ stipe consequitur, omni laude superiorem esse.

ARTICULUS IV.

Ejusdem charitatis excellentia ex dignitate gloria cœlestis, quæ defunctis procuratur.

DE misericordiæ præstantia optimè philosophati sunt duo Græciæ Catholicæ lumina Gregorius Nazianzenus ac Nyssenus. Ille quidem orat. de pauperum cura, *Nihil, inquit, tam divinum habet homo, quàm de aliis bene mereri, tamen si ille, Deus scilicet, maiora, hic minora beneficia conferat, uterque nimirum pro suis viribus. Fac calamitoso sis Deus, Dei misericordiam imitando.* Nyssenus verò l. de Beatitudinibus. *Si misericordis, ait, appellatio, Deum decet, ad quid aliud te sermo Dei hortatur, nisi ut Deus fias, tamquam insignitus propria nota Deitatis? Ita ipse. Causa porò hujus pronunciati est, quòd ea potissimum virtus essentiam, ac velut definitionem Dei designet; quam divinam essentiam in independentia Theologi constituunt. Hoc enim ipso quo quid intelligitur non pendere ab alio, intelligitur quoque nihil esse à quo limitetur, atque adeò*

essentiâ ac naturâ esse infinitum, ac propterea cætera intelliguntur ab eo pendere: Atqui misericordia & sufficientiam ac copiam denotat (cùm habeat, quo aliis bene faciat) & aliorum, nempe miserorum, à se dependentiam. Nisi fortè malis, nihil melius Deum repræsentare misericordiâ, quòd ipse nullum è divinis attributis, unde cognosci posset, crebrius ac luculentius hac in vitâ ostenderit, quàm benignitatem, ac misericordiam. Quo factum ut Ecclesia sic illum oret: *Deus cui proprium est misereri semper, & parcere.*

658.
Præferim
misericordiam
in defunctos.

Quod si verò quævis misericordia quid divinum est, si misericors homo est Deus, is maximè hoc nomine dignus est, qui in pios manes exercet misericordiam. Nec enim majus beneficium illis conferri à quocumque potest, quàm gloria cœlestis: quæ perfectâ infiniti Numinis possessio est. Complectitur enim tum visionem ejus beatificam, tum amorem gaudiumque beatificum, tum alia quæ simul cum his ex visione illa quadam velut naturæ necessitate feliciter erumpunt. In quorum aggregatione quis non videt unam & expressissimam imaginem Divinitatis? Quis deinde non intelligit ab Amatore illo defunctos effici Deos? Etenim ille ipse est, qui satisfactionum suarum tanquam alis illos in cœlum subvehit; ille est, qui earundem velut clavibus illud eis sic aperit, ut ingressum prohibere ne Deus quidem possit, aut sui conspectum negare, cùm promissum eis fructum nequeat non præstare. Ex quibus patet ipsummet Amatorem, quendam Deum esse. Et certè quod Jerosolymæ cœlesti facturum se Deus ipse pollicetur, dum ait Isaiæ 66. *Ecce ego declinabo super eam quasi fluvium pacis, & quasi torrentem inundantem gloriam gentium: quam suggestis: ad ubera portabimini, & super genua blandientur vobis: ubi summis gaudiis, summaque gloria afficiendam cœlestem solymam indicat, ejusque cives tenerrimorum instar filiorum à Deo ipso habendos: hoc, inquam, & ejusmodi alia defunctis præstat Amator ille, quia horum omnium vera causa est. Accidit, quod eosdem velut dominos Numinis efficiat. Nam Christus Lucæ 12. *Præcinget se, ait, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis*, nempe beatis cœli incolis: atque adeò illis, quos noster Amator ope sua cœlo inferuerit.*

659.
Cum faciat
illos cœli
Reges,
aut Regi-
vas.

Itaque non mirum si Apocal. 5. Reges se pronuntient (nam *Fecit nos, inquit, Deo nostro Regnum, & Sacerdotes, & regnabimus super terram*) cùm Regi ipse *saeculorum immortalis, & invisibilis* velut

dominentur, quando eum habent ad obsequium suum semper paratum. Et minus admirabile est, quod Chrysostomus Homil. 33. ad populum tradit, *melius esse hanc ariem dandi eleemosynam nosse, quàm Regem esse, & diademate coronari*: cùm eleemosyna, si defunctis detur, eos ipsos cœli Reges efficiat. Præsertim cùm regium palatium illis appetiri curet, ad eumque spectent illa Davidis; *Attollite portas, Principes, vestras, & elevamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ*. Sanè qui patrem, aut matrem, aut amicum, aut alium quemvis suis satisfactionibus impertit, dicere illis videtur, quod Isaias c. 53. *Oculi tui videbunt Jerusalem civitatem opulentam, tabernaculum, quod nequaquam transferri poterit, nec auferentur clavi eius in sempiternum, & omnes funiculi eius non rumpentur, Quia solummodo ibi magnificus est Dominus noster, Locus fluviorum, rivi latissimi, & patentes*. Quasi dicat: Eia bene spera: ope divinâ, precibus meis impetratâ spectabis brevi Cælestem illam Jerusalem, imò & tabernaculum, seu palatium perenne, quod tibi paratum est: Quod quidem adeò magnificentum, ut Deus omnium conditor præ illo nihil magnificentum fecisse videatur. Quin eadem ope *intrabis in gaudium Domini tui*. Cùm igitur Amator noster hanc cœlestem ac infinitam excellentiam piis manibus, & multis quidem conferat, ingentem inde dignitatem sortiatur, necesse est. Nam si apud mortales quicumque nonnullâ affinitate vel Regem, vel eam attingunt quæ in Regis Sponsam assumitur, dignitatem inde non vulgarem accipiunt; quantâ piorum manium Amator florebit apud Deum dignitate, quem charitas sua animis à se ad cœlum, atque adeò ad regnum sive ad divinas nuptias provectis, intimè conjugit. Esther quidem Regina ab avunculo Mardocheo ad regnum provecta, eum adeò coluit, ut sine illius nutu ac consilio nihil ageret, tandemque Aman in crucem sublato ad proximam Regi Assuero celsitudinem promoveri curaret. An verò nos amantissimis illis cœli Reginis imparem grati animi sensum inesse arbitramur? An non immenso amplius expectabimus à divino Assuero, qui Estheri, seu Sponsæ suæ non dimidium regni sui, quemadmodum ille Assuerus, sed totum ipsum cœleste regnum *ex nimia*, ut loquitur Paulus, *charitate* promisit, & impertit?

Nam si adeò Sponsam adamat, illum quoque qui eam carceris squallore, flammisque ereptam, sospitem, ac fulgentem ei sistit, *torrem*.

660.
Unde amor
Christi, &
defunctorum
in libera-

ei sistit, & quodammodo donat, vehementer adamat, oportet. At quanto amore? Siquidem Amatoris piorum manium ope perficitur, ut divinus Sponsus his sacri Epithalamii carminibus Sponsam cœlum subeuntem salutare possit: *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te. Veni de Libano Sponsa mea, Veni de Libano, coronaberis de capite Amana, de vertice Samur, & Hermon, de cubilibus leonum, de montibus pardorum.* Cant. 4. Enimvero maculæ, quibus Sponsa prius notabatur, per illum Amatorem deletæ sunt: Per eundem habet illa, quod venire possit de Libano, qui candidum sonat, apteque Purgatorium denotat, in quo animæ dealbantur; per eundem habet, quod veniat de capite Amana, quod vocabulum nutricem significat, proptereaque etiam Purgatorium indicat, quippe in quo flamma perennis, & spes piorum manium continenter alitur. Eiusdem subsidio venit de vertice Samur, quod mutationem lucernæ innuit, quia in Purgatorio longè alia lux animis affulget, cum divina æternaque multò pluris, quàm in vivis æstiment: quamquam quia ea lux adhuc obscura, idè est lucernâ prodire dicitur. Eiusdem ope venit de Hermon, quod vocabulum anathema significat, quia in Purgatorio animæ velut anathemate percussæ, & à Sponsi conspectu alienæ detinentur. Neque ratio montis Purgatorio malè convenit, etsi deorsum sito: quia ex eo pii manes proximè cœlum conscendunt. Denique per eundem habet Sponsa ut veniat de cubilibus leonum, de montibus pardorum: Quippe quòd dæmones, veri sanè leones ac pardi, sævitia ac voracitate, subinde in Purgatorio stabulari, & aliquos sibi olim nimis obsecutos punite dicantur. Postremò habet per illum, ut gloria, & honore in oculis omnium cœlitum coronetur. Quamobrem qui divino Sponso, ac Sponsæ tot gaudiorum fons est, non potest non utrisque in summo esse amore. Cum igitur amantissimus ille Sponsus, ubi dixit Proverb. 7. *Ego diligentes me diligo, statim addat, mecum sunt divitiae, & gloria, opes superba, ac iustitia*: ac paulò post, *in viis iustitiæ ambulo, in medio semitarum iudicii, ut dicam diligentes me, & thesauros eorum repleam*, quanta gloria, quàm superba opes, quanta celsitudo manent Amatorem illum, quippe Sponsum & Sponsam ita diligentem? Accedit quod idem patrem, matremque Sponsæ se exhibeat, quia vitæ melior ac cælesti eam generat: fratrem quoque, quia illi ferè alterum reipsa se demonstrat; sororem insu-

per, quia teneritudine commiserationis ac benevolentia in illam suæ completur. Qui ergo tot nominibus ac modis illas cœli Reginas sibi obstringit, quo apud eas loco futurus est, quantâ gratiâ apud Deum ac Cœlites valiturus?

Quibus addo, quod eadem charitas eadem operâ pios manes ornet perfectâ filiorum Dei dignitate, (quæ in perfectâ cum ipso Deo similitudine sita est,) & insuper paternâ hæreditate Regnoque donet. De hac dignitate agit in suo Evangelio Joannes, authoribus Dionysio, & Caetano, dum ait, *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* De eadem aperte loquitur Paulus cum ait Rom. 8. *Adoptionem filiorum Dei expectantes.* De eadem intelligenda Ecclesia, dum sic orat: *Deus qui fidei sacramenta in Unigeniti tui gloriosâ transfiguratione, Patrum testimonio roborasti, & adoptionem filiorum perfectam voce delapsâ in nube lucidâ mirabiliter præsignasti.* Et enim adoptio ejusmodi duplex est, Imperfecta altera, & occulta, qualis in terris; altera perfecta, quæ in cœlo obtingit: ubi per lumen gloriæ, ac visionem beatificam multò similiore Patri æterno reddimur. Quare Joannes Ep. 1. c. 3. *Carissimi, inquit, nunc filii Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus: scimus autem quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est.* Hanc igitur perfectam filii Dei adoptionem piis manibus procurat eorum Amator. Quare cum D. Leo Serm. 6. de Nativitate de priorè adoptione hæc intelligat, *Omnia excedit hoc donum, ut Deus hominem vocet filium, & homo Deum nominet patrem*: Cum de eadem agens Gregorius Homilia 6. in Ezechielem, sic exclamet, *Quid hac potestate alius? Quid hac altitudine sublimius dici potest? Quid ipsi de Amatoris animatum eo, quod tractamus, dono; quid, inquam, de perfectâ illâ adoptione dicerent? nos verò quanti beneficium illud æstimare, quibusvè laudibus satis celebrare poterimus authorem illius charitatem? Etsi enim Christo Redemptori ea laus primario debeat, voluit tamen ut & benevolis in pios manes mortalibus communicaretur, cum re ac veritate cælestem gloriam illis procurant.*

Neque verò dicas non tam impertiti defunctis cælestem gloriam, quàm iis ali-

661. Qui iisdem confert perfectam filii Dei dignitatem.

662. Etsi tantum accelerari videtur.

quando debitam accelerari, nam si acceleretur, ergo illius possessio tribuitur, vel ad annum, vel ad biennium, triennium, plus; minusvè. Porro possessio tanti boni, vel brevissima, digna est, ut superius

perius dicebamus, quæ perfectione omnium hujus vitæ malorum, & traditione omnium ejusdem bonorum ematur. Quid annua, quid biennalis, quid triennis possessio? nonne amplitudo mundi hujus, seu Pontificia, seu Imperatoria, seu Regia, quæ tanti fieri solet, frequenter non tam diu durat? Deinde minus grave est supplicium, quod animæ in Purgatorio perferunt, quam sit læta, fœlix, atque experenda cœli beatitudo, quam mortalium ope consequuntur: quis verò non plutimi æstimet lustrales rogos, ad annum, aut biennale spatium tolerare, vel evadere, cum tanti sit apud mortales, rogum prope momentaneum aut pati, aut evitare? Quid dicam nonnullas animas ad cœleste Regnum ope piorum mortalium promoveri, decennio, vicennio, trecennio, & amplius, priusquam per se illud adeptæ fuissent; quanto tempore vix imperia humana tenentur? His adde gaudium, & gloriam quandam æternam ex eâ acceleratione in eos, qui eâ fruuntur, derivari. Cum enim toto eo tempore, & intimè Deum ament, & dilaudent, & ad omne illius obsequium sint paratissimi, nemo dubitare potest, quin & à Deo redamantur, & ideo totâ æternitate redamandi sint, & ipsi propterea eadem æternitate totâ lætaturi, & gratias pro acceleratione maximas acturi, non Deo dumtaxat, sed & nominatim vindicibus suis, ac redemptoribus. Ergo ex hoc quoque capite ingens gloria manat hujus charitatis, & Amatoris piorum manium decus incomparabile refulget.

663.
illa chari-
tas torques
est aurea.

Quamobrem ò quisquis hæc legis, quisquis veræ apud Deum & Cœlites gloriæ es studiosus, moneo te Verbis Sapientis Proverb. c. 3. *Fili mi, ne obliviscaris legis meæ, & præcepta meæ cor tuum custodiat; longitudo enim dierum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi.* Quænam siquidem ea lex, nisi amoris, ac misericordiæ? subdit enim proximè, *miseriordia, & veritas non te deserant: quæ sic Varablus vertit: beneficentia, & fides, seu fidelitas non deserant te:* Et nos eam fidem accipere possumus: quæ ut plurimum piis manibus debetur, quibus utique à superstitibus solet subsidium sponderi, quæve per se omnium est illustrissima. Quamobrem sic prosequitur, *circumda eas gutturi tuo, nempe ad insigne divinæ nobilitatis.* Ita enim Chrysofostomus in Epistolam ad Philippenses; *Adapta, inquit, eas collo tuo, sicuti divinum liberi circa collum bullam habent auream, illamque numquam deponunt, utpote quam tamquam nobilitatis suæ insigne gestant: ita & nos elemosinâ semper amisci-*

endi sumus, ut ostendamus nos benigni, & misericordis patris esse filios, qui solem suum exoriri facit super bonos, & malos: Et inferius, Circumdemus, ait, nobis istum ornatum. Torquem faciamus auream: elemosinam dico, dum hic fuerimus; quam primum enim hæc ætas transierit, nullus amplius eius erit usus. Hæc Chrysofostomus. quæ de misericordia in defunctos potissimum rata sunt: cum torques principatus sit indicium, & hæc misericordia non modò ad Regnum evehat pios manes; sed & misericordes. Quare sequitur in Sapiente: *Describe ea in tabulis cordis tui, & invenies gratiam, & disciplinam bonam coram Deo, & hominibus:* quæ demum gratia parens est gloriæ, & disciplina docet regium in hac vitâ induere animum, & parat in cœlo solum, regnumque amplissimum.

ARTICULUS V.

*Excellentia ejusdem charitatis
quatenus in cœlum præmittit
animas Deum suo loco
ac nomine lauda-
turas.*

CHARITAS, quam prædicamus, 664.
partim animas purgandas respicit (de quo respectu hæcenus egimus) Sumus causa cur defuncti Deum laudent in cœlum.
partim Deum, cujus in gloriam omnis illa acceleratio beatitudinis defunctorum redundat, partim denique nos ipsos, qui eam exercemus, quippe quorum etiam maximo bono eadem acceleratio cedit. Enimverò nostra eorumdem operâ, Deum opt. Max. summo opere amant; celebrantque, atque adeò summam illi gloriam tribuunt. Atqui si verum est, ut est, Philosophorum scitum, quod est causa causæ, nempe necessariæ, est etiam causati causa. Cum igitur causa simus acceleratæ beatitudinis, consequitur ut simus pariter causa omnium amoris ac laudis actuum, quos toto illo spatium eliciunt, quandoquidem necessitate quadam eos eliciant, quia bonum immensum intimè cognitum non potest non summo opere adamari ac laudari: Adde orationem pro piis manibus, & transcriptionem nostræ satisfactionis eò destinari, ac tendere, ut beatitudine brevi fruantur, atque adeò ut simul amoris beatifico, simul divinis laudibus continenter incumbant. Quamobrem id omne & amoris, & laudum divinarum, verè dici potest à nobis proficisci,

proficisci, & nostro nomine ac loco Numini reddi. Quibus adijunge pios manes, & mentem illam nostram scire, & approbare: Deum item ipsum, cum ex casto ejus amore profuatur, eam amare & admittere. Quemadmodum ergo, qui musicos in ædem aliquam mittit, ut suo nomine Deum concinant, is eorum vocibus illum canit; maximè si & ipsi musici ejusdem sint mentis: Sic quoque tota eorum musica nobis ascribetur, non modò merito nostro, ac procuratione, sed maximà quoque eorum voluntate: nequeunt enim non esse gratissimi ac benevolentissimi.

665.
Et ut tepidam no-
stram sup-
pleant.

Id verò caritatem illam in vitâ functos nimium quantum commendat. Primum enim quàm dulce ac jucundum nobis, alioqui tepidis, ac frigidis potius Numinis servis esse debet, plures habere, qui operâ nostrâ ipsum idem Numen ferventissimè ament, laudentque amantissimè; Nam numeremus si libet cum nostro Jacobo Alvarez de Paz lib. 5. P. 3. c. 31. detrimenta operum tepidorum. *Primum Deum non placant: 2. Angelorum, & Sanctorum iram merentur: 3. demones ad risum, & contemptum provocant: 4. minimè ipsum operantem perficiunt: 5. maiorem in dies perfectionis assequenda difficultatem inducunt: 6. tempus ferè sine fructu consumunt.* Ita ipse. Quorum omnium causas non ægrè potest quisque invenire. Sed his adjiciamus insuper jacturam temporis, & velut vitæ nostræ interruptionem à somnò necessario ac superfluo exortam. Addamus impedimenta Deo vacandi, ex negotiis curisque forensibus; quantum restabit quod ad Numinis gloriam cedat? Nonne de nobis ratum est illud Sapientis Proverb. 10. *Egestatem operata est manus remissa?* Revera enim plerique nostrum utique caelestium egeni, Deo perparum reddimus, cui tamen omnia plurimis nominibus debemus. Itaque juvat nos in cælum animas legare, quæ nomina nostra dissolvant, & Deum nobis placent, & Cælitum gratiam demereantur, & pudore demones suffundant, & nos ad perfectionem favore suo provehant, ac denique nostram laudis divinæ inopiam abundè suppleant.

666.
Efficacius
quàm si
locaremus
musicos.

Vide porro quàm id egregiè nostra in defunctos charitas præstare possit. Perspectum est enim imprimis efficacius ab eâ perfici ut laudetur Deus, quàm si grandære musicos ac cantores conducas, ut tua causâ Deum concinant. Nec enim quantilibet impensis tuis eorum libertatem sic emes, ut non integrum eis sit, & fortè de liberatum, non tam Deum cantu suo,

quàm artem suam celebrare, imò nequam Dei, sed nominis sui captare gloriam.

Jam qui cænobia exstruxere ad cantum perennem Numinis, qui que ea legibus suis ac ceremoniis instruxere, ut Augustini, Benedicti, Bernardi, securiores quidem sunt de piâ cantorum suorum, utpote religiosorum, voluntate; sed tamen & ipsa inconstans est, & in vitium curva, pronaque: & licet eorum laus Ecclesiæ, quæ Deo, ac Sponso suo Christo semper gratissima est, nomine nunquam non placeat, tamen plurimum ornamentum ex illâ decerpit, multorum vanitas, oscitantia, mentis evagatio, curiosus aspectus, prava cogitatio, & hujusmodi. At ea Numinis laus, quam procurat charitas in defunctos, certa prorsus & integra est, nec umquam ullo vel vitio deformis, vel tempore interrupta: hoc igitur respectu clarissima est.

667.
Aut qui
cænobia
exstruunt.

Denique dum tres illi pueri Babylonici cum reliquis rebus conditis Angelos invitant ad grates Numini, laudesque decantandas: dum Vates Regius multis locis eodem ad idem munus provocat, certi quidem sunt Sanctos illos Genios propter prolixissimam in Deum voluntatem partibus suis non defuturos, (& eadem ratio est cæterorum Cælitum idem volentium ac peitentium) sed illud non tam est causam esse efficacem laudum Angelicarum, quàm precario eas obtinere. At charitas illa, quam pertractamus, cum pios manes in odæum caeleste introducat, ubi non possunt non velle Deum prolixissimè laudare, ipsaverè efficit ut laudent.

668.
Aut qui
Angelos ad
Deum lau-
dandum
invitant.

Sed pusilla sunt ista si cum dicendis conferantur; licet enim in Cænobiis certò, ac semper, & optimè celebraretur Deus, tamen eadem caritas procurat Deo laudes præcellentiores quàm in Cænobiis tam Monachorum, quàm Monialium concini possint: nam etiam in Purgatorio animæ Deo gratissimæ suo propterea grates ex amore rependent: porro earum amor, ac lætitia ex amore manans, excellentior est amore mortalium, cæteris paribus, & numerus piorum manium longè frequentior est numero Monachorum, & Monialium. Ex quibus conficitur ejusmodi in purgantes animas beneficentiâ provocari pios manes ad plures ac gratiores Dei laudes, quàm in Cænobiis à perfectissimis quibusque viris ac foeminis proficisci possint.

669.
Laudant
Deum de-
functi ex-
cellenter.

Illustrantur hæc ex Joanne de Lugo quem eminentissima sapientia ad sacram purpuram è Soc. Jesu evexit. Is enim disp. 26. de pœnit. Sect. 20. postquam quæsit, an suffragium, quod pro uno defuncto

670.
Uno adjuto
ceteri om-
nes Deum
laudant.

offertur, pro fit indirectè aliis defunctis, affirmat. Quia, inquit, *anima illa habent invicem maximam unionem charitatis, & dilectionis mutua: quare necesse est, quod omnes gaudeant de sublevatione alterius, & de remissione ei concessa: ergo habent omnes lætitiā aliquam accidentalem de illo suffragio, ergo aliquod solatium, & per consequens aliquam pœnæ diminutionē. In quo sensu non video inconueniens, quod hoc solatium accidentale concedatur in aliis, ita ut per accidens habeant aliquod accidentale levamentum perseverantē pœnæ essentiali, ut ita dicam, in eodem rigore, Nam sicut non omnia gaudia accidentalia, quæ beati habent in cœlo, necesse est, quod oriuntur ex mensura meritorum, & beatitudinis essentialis, sed possunt provenire aliunde, imo & possumus nostris orationibus ea illis impetrare, ut fateatur Suarez Tom. de Rel. 1. de orat. cap. 14. possumus etiam eos nostra conversione lætificare, sic possumus dare occasionem alicuius solatiū accidentalis animabus. Hæc de Lugo. unde conficias uno è piis manibus adjuto, ceteros omnes in Dei laudes gratesque exilire.*

671. Sed ecce paradoxum profero longè etiam illustrius: istud mihi suggerunt Theologi, qui ut diximus num. 151. amorem patriæ essentiā perfectiorem esse volunt amore viæ. Quoniam sicut colorum notitia quam cæcus accipit ex auditu, planè dissimilis est, & supra quàm dici potest cedit eorundem notitiæ quam percipit oculus ex visu: ita Numinis notitia per fidem nimium quantum cedit ejusdem notitiæ per beatificam visionem perceptæ: atque adeò divina bonitas per visionem clarissimè repræsentata prorsus alia est à seipsa obscure cognitâ per fidem; & quod hinc consequens est, planè diversum atque excellentem parit sui amorem, ac proinde essentiā superiorem. Ex quâ plurimorum, nominatimque Angelici Doctoris sententia concludit noster Læsius, *Amorem Dei in patriâ esse incomparabiliter perfectiorem, quàm possit esse ullus in viâ, neque hunc amorem etiam si crescat sine fine, posse umquam ex æquari amori patriæ; qui tam sublimis, divinus & admirabilis est quàm ipsa visio, & tantum superat omnem amorem viæ, quantum visio omnem cognitionem.* Hæc Læsius. Ex quibus facilè est prope immensam ejus, quam prædicamus, caritatis laudem colligere. Cùm enim perficiat ut plurimi è piis manibus, celerius emigrent in cœlum, ibique Deum divino ejusmodi amore complectantur, pariter efficit, ut divina illa bonitas supra quàm di-

671.
Laus, &
amor patriæ
essentiā
perfectiorem
essentiā
superiorem
quàm
visio.

ci, aut concipi potest, purius, excellentiusque ametur à plurimis, quàm amari à mortalibus possit. Quare cùm actuum illius amoris singuli illà incomparabili præstantiâ polleant, & cùm singulis momentis multiplicentur, idque ab aliquibus decennio, ab aliquibus octennio, ab aliis fortè diutius, cùm denique absque eâ caritate fuisset, tam præclatis, tamque multis amoribus Deus in æternum privatus esset; quæ lingua, quæ mens vel Angelica, caritatis nostræ excellentiam pro meritis possit extollere? Et si amoris beatifici tam augustum sit decus, tam incomparabilis claritudo, & aliunde par amori laus Cœlitum singulis pariter momentis iteretur, & utraque conjuncta sit non impari gaudio beatifico; quis eandem nostram caritatem eorum fontem satis æstimare queat?

Sed licet hoc adeò eximium videatur, tamen alio respectu longè apparebit sublimius: nam fac religiosum de vulgo hominem, id est, ex mediocriter dumtaxat bonis, qui non timore pœnæ, sed cœli, aut virtutis, aut etiam subinde Numinis amore ducitur, è Purgatorio tuâ ope, ut fieri pro num est, liberum cœlo inferi. fac eum septuaginta vixisse annis, & à vigesimo ætatis anno, quo religionis habitum induit, centenos in singulos dies actus virtutis elicuisse; Agè quis numerus futurus est actuum virtutis ab ipso toto spatio religionis editorum, & quod ei consequens est, quis numerus graduum gratiæ gloriæque ab eo acquisite? cognoscere aves? aio futurum millionem, & octingenta viginti septem millia actuum, & ducentos; ergo cœlum ingrediens Deum perfectius laudabit, & amabit, quàm millio & octingenta viginti septem millia infantium statim à baptismo mortuorum, quia eorum singulorum gratia gloriæque non æquat primum gratiæ gloriæque augmentum, cùm sit prima, primusque ejus gradus, qui ex sententia D. Thomæ posterioribus essentiæ perfectione cedit: atque ut sic non cedat: tamen minimus gradus sufficit ad animam originali culpâ purgandam, filiamque Dei creandam, cùm ex cœli, aut Dei amore major gratiæ proficisci debeat. Ac proinde universorum gloria cedit gloriæ viri istius Religiosi. Quare qui hunc precibus suis aliivè pietatis exercitiis celerius promoverit ad gloriam cœlestem, vera fuerit causa licet partialis illius tantæ gloriæ, atque adeò (absit verbo invidia, & verum liberè loqui liceat) procuraverit pro eo tempore quo ejus ingressum cœli acceleraverit laudes Numinis præstantiores, quàm millio, & octingenta viginti septem Cœlitum mil-

671.
Laus eventus
virtutum
promovetur
in cœlum.

lia toto

liatoto eo tempore, puta anno, aut biennio, possint Deo concinere, qua laude charitatis in defunctos quid dici potest admirabilius, quid ad solatium nostrum, & veram gloriam Amatoris defunctorum præstabilius? est tamen aliquid:

673. *Quid si vir sanctus liberetur?*
 Vis illud nosse? en subjicio oculis. Age pone ab eo Amatore flammis eximi virum è perfectis aliquem; is quippe & facilius eximetur, quod parum debeat, & Amatori priorum manium longè amplius gloriæ tribuet. fac enim & illum ad quinquagenos ab ingressu Religionis annos vitam produxisse, fac millenos in singulos dies purissimi amoris actus concepisit. Post exactos atatis quinquagenos, cumularit amoris actuum circiter undecim milliones, sive centies & decies centena millia: ac proinde singulis momentis tantum Deum amabit, laudabitque, quantum centies, & decies centena millia infantium cœli incolarum. Sed parum illud. Cùm enim unicuique amoris Dei actus innumeris aliarum virtutum actibus æquivalcat, tantum insuper singulis momentis ab eo viro perfecto laudabitur divina bonitas, quantum ab innumeris imperfectis, de quibus prius egi. Et quod ex his confectarium est, Amator defunctorum, cujus beneficio lustralibus flammis exemptus fuerit, totidem per eum tam eximium divinæ laudis præconem momentis Deum laudabit, quot felicitatem ejus accelerarit; quid si ad unum, duosvè dies? quid si amplius? Quantum hinc emerget gloriæ nostri Amatoris?

674. *Quid si pro omnibus oretur?*
 Verùm enim verò etiam sublimiora eloqui nobis licet. Nam qui preces, aut satisfactionem ex jejunio, eleemosyna, sacrificio manantem omnibus Purgatorii carceris captivis applicat: is certè, si præsertim non parvo spatio, nec vulgari amore id faciat, illis omnibus, ac singulis tempus contrahit Purgatorii. minuit enim aliquantulum poenam damni simul cum poenâ sensus, ergo visionem beatificam, & cæterea eam consequentia omnibus & singulis accelerat. Porro in eâ multitudine multi probissimi, multi, qui Numinis olim amantissimi quotidie gratiam per plures annos auxere in millecuplum & amplius, nulli autem infantibus non sunt perfectiores, cùm simul cum baptismi gratiâ, poenitentia ad minimum sacramentum participarint, atque adeò gratiam ex eo manantem. Quamobrem qui pro omnibus defunctis preces fundit, aut aliud opus potens satisfaciendi exercet, tantam per illa pariet Deo gloriam, quam parare nequeunt tot millia Innocentium, & imperfectorum cœlo per tot ætates transmissorum, quibus

potissimè cœlum impletur; & si plurium annorum intervallo hanc pietatem continuat, sensu statim proposito fons & origo erit tot & tantarum Numinis laudum: quot & quantas cœli bona pars tribuere ipsi valeat, quandoquidem semper novos ac novos in cœlum sit expediturus.

675. *Noster patronus cœlum gaudet implere.*
 Postremò altius adhuc ascendò, & dico hujus hominis charitatem in defunctos, quamdiu durat, singulis prope momentis beatos omnes provocare ad novas Numinis laudes, novamque gratulationem. Quippe, quia omnibus prope momentis è Purgatorio carcere animæ in cœlum migrant, ipsæque omnes, charitatis illius ope liberæ, universos ac singulos cœli incolas ingressu suo, novoque consortio, gaudiis complent, ac laudibus divinæ bonitatis. Quare cùm unus ille Amator defunctorum ingressus illius vera sit causa, est etiam singulis momentis vera causa laudis divinæ, gloriæque ab universis cœlitibus profectæ; Quo præconio quid possit excellentius excogitari?

676. *Epilogus ad tepidum.*
 Nunc igitur, mi frigide Numinis Amator, ad te redeo, & quero, si emergere ex veterno non liber, an non saltem juvet per hosce Numinis cantores, ac præcones divinæ gloriæ excellentissimas ac ferventissimas laudes eidem Numini decantare? Nam si difficultatem metuis, fugisque, quid promptius, quàm eadem gratiâ modicam stipem egentibus impertire, aut desiderium aliquod rei non necessariæ frangere? Quod si facias, recordare quantum operæ pretium facturus sis, quantum amoris, vel in piis illis animis, vel in Cœlitibus excitaturus; quantum gloriæ SS. Triadi semper in omnibus laudandæ redditurus, utcumque animo frigeas, utcumque jejunus ac sterilis piarum cogitationum tibi videare: Certè quidem hæc optima, nec tamen uspiam usurpata ratio est solandi spiritualem suam inopiam, mœroremque ex noxis toties iteratis conceptum levandi, defunctis opitulari; quoniam idem ipsum est innumeros ad supplendam inopiam tuam laudis divinæ invitare, & vicarios oratoresque tuos fidelissimos habere. Etenim si vir quispiam sanctus certo tibi sponderet tua causa gratias Deo quàm propensissimas rependere: animum item suum ad omne obsequium ipsi devovere, & interea nocte dieque laudibus celebrare ejus majestatem, an non ea promissio te solaretur, tristemque & egenum recrearet? Atqui si defunctis auxiliaris, etiam facili ac vulgari stipe ac prece si vel id quod agis, & agere opus est, eorum satisfactioni adscribas, non modò promissum certum,

sed & rem tenes, eos inquam nactus es, quos necessitate quadam obstrictos habes, obnoxiosque divinis laudibus longè, quàm Divi mortales celebrarint, sanctius celebrandis. Hancine igitur charitatem, hanc rationem facillimè egestatem tuam supplendi non studiosè complecti poteris?

677.
Epilogus
ad Religio-
sos.

Sed vos hîc maximè compello, ô Numinis fervidi Amatores. Quanti enim vobis esse debet hoc studium piis defunctorum animas adjuvandi, cum tantæ Numinis gloriæ ferax sit? nonne vel pro eâ solâ gloriæ accessione studiosè ac diligenter diu noctuque mittendæ in purgatorium preces, & transmittendæ animis satisfactiones essent, etsi minimè cruciarentur? nonne pro eâ solâ idoneo rerum æstimatori multa graviora supplicia essent perferenda? Quid eâ causâ non designare viri sancti, ac fœminæ? quid non sunt moliti? Enimverò ad amplificandam Numinis gloriam spectabat, quidquid in eorum actis generosè susceptum legimus, vel ad frangendas animi affectiones, vel ad intestinas corporis inimicitias extinguendas. Quid? offendisse aliquando apud Deum opt. Max. ejusque honori ac gloriæ detraxisse tam acerbum visum fuit S. Catharinæ Genuensî, ut amore Numinis, & odio sui velut ebria justitiam divinam adversum crimina sua invocaret, indulgentiam Pontificiam sibi lucrari cunctaretur, aliorum preces non requireret, veniam pœnæ noxis suis debitæ non rogaret, eo dumtaxat consilio, ut pro meritis lucraret. Tanta honoris divini per se recuperandi cupiditate ardebat! Vos igitur, qui illius amplificandi tam facilem & efficacem modum nacti estis, an negligere poteritis? Cur, quæso, tam flagrantibus votis ad cœlum aspiratis, nisi ut majestatem illam, bonitatemque immensam castius & ferventiùs ametis, ac prædicetis sincerius? At quando id nondum licet, en licet efficere transmissis in Purgatorium precibus, ut eam ipsam, & eâ vestro nomine, & Cœlites omnes vestro beneficio, multo, quàm vos ipsi, vehementiùs adamant. Ergo transmittite preces, transcribite satisfactiones, sacrificia cumulate; vel unius animæ acceleratus in cœlum ingressus operam omnem vestram plus nimio compensabit gloriæ divinæ amplificatione; quantò amplius complurium liberatio, quas haud dubiè ad eandem fœlicitatem provchetis, si charitatem in defunctos colere pergatis?

ARTICULUS VI.

Magnitudo caritatis in pios manes orta ex periculo subeundi pœnas Purgatorii, cui se Defunctorum Amator exponit.

PARS PRIMA.

Confertur cum misericordia corporali ac spiritali.

HÆC una est præcipuis hujus charitatis laudibus. Cum enim mortali quilibet ferè exploratum habeat pœnas expiatrix sibi purgando subeundas esse, easque eò fore acerbiores ac diuturniores, quò minus pro noxis in vitâ fecerit satis. Cum etiam constet eam satisfactionem, quam defunctis, aut vivis assignavimus, nostram amplius non esse, nec pœnas nobis, sed aliis quibus eam assignaverimus, debitas, posse diluere, consequitur ex hac in defunctos charitate manaturum ut purgantes pœnæ Amatorum defunctorum luendæ sint, & quidem graves, ac diuturnæ, quas dissolveret, si satisfactionem suam precumque impetrationem sibi reservaret. Et ea ferè persuasio, vel etiam, ut postea videbimus, formido, multos ab hac caritate deterret, eatenus saltem, ut piis manibus vel omnes, vel præcipuas satisfactiones suas donare prorsus recuset, licet preces, & subinde indulgentiam aliquam & nonnihil operum satisfacere potentium charitatis impulsu ac præcepto concedere consueverint.

678.
Occasio-
lius peri-
culi.

Ex quo excellentia fluit pietatis, ac misericordiæ eorum, qui eo metu, ac periculo neglecto pios manes omni, quâ licet, ope juvare contendunt, parati eorum causâ expiatrix illis flammis cremari, quando Deo ita visum fuerit. Quare omnem, aut prope omnem suam satisfactionem iis transcribunt, aut eam saltem, quam sibi olim necessariam fore existimant. Quorum numerus, jam (quæ Dei gratia est) non mediocris est, crescitque in dies vehementer, atque ut magis, magisque crescat, ejusmodi charitatis decus ex hoc capite demonstrare nunc conabor.

679.
Pios non
deterret.

Imprimis hoc perspectum est, & alias diximus, huic caritati nobilitate cedere

680.
Quod cha-
omne

ritas hæc corporalem misericordiam superat. omne genus misericordiae corporalis. Enimvero satis liquet famem, sitim, frigus, & alia corporis mala, quibus hac misericordia mederi solet, cum unicâ corporis conflagratione conferri non posse: tantum abest, ut animæ purgandæ incendium valeant æquare. Nec multum refert, quod charitas in defunctos nullum jam dolorem inferat, nulli, aut fere nulli labori Amatorum illorum obnoxium reddat, uti misericordia corporalis, quæ semper cum labore ac difficultate conjuncta est. Nam eo omni labore gravius est exponere se periculo tam gravis incendii. Et verò quis non malit stipem largiri, ægros solari, peregrinos excipere, quàm certo ac publico patibuli, aut ignis supplicio expositus vivere? Quid verò patibuli ac crucis periculum ad illud Purgatorii? atqui singulis momentis, quemadmodum mortis, ita Purgatorii propè abest periculum: & licet mortem ac Purgatorium procul distare facias, tamen aliquando eventura non ignoras. Neque iterum objicias id periculi non magnopere expendi solere, atque adeò minimè grave esse illud vel sic adire. Nam imprimis tu ipse dum hæc legis, illud discrimen attendis, siquæ postea pro defunctis ores, aut stipem eroges, facile recurret ea cogitatio; & si non multum feriat, forsân inde fit, quòd caritas metum abigat, propter futuræ patientiæ securitatem. Deinde agimus de naturâ charitatis eam attentionem ciere, & tantorum cruciatuum metum fortiter abigere natæ, dequæ iis, qui eam adhibent. præterea ut ablit tantus metus ac difficultas, tamen Caritas generatim, & nominatim hæc Caritas longè nobilior obiectum sortita est. Rursum igitur rectè pronuntiamus illam omne genus misericordiae corporalis naturâ ac nobilitate superare.

Et Spiritualem.

Jam si eandem caritatem cum operibus misericordiae spiritualis componere placet, hæc enumerari solent. Peccantes corrigere, Ignorantes docere, Dubitatibus rectè consulere, Pro salute proximi Deum orare, Consolari mæstos, Ferre patienter injurias, Offensam remittere: quæ quidem singula plurimum laudis merentur, tendunt enim ad procurandum animarum salutem, de quâ Chrysof. Hom. 3. in Genes. *Nihil, inquit, ita gratum est Deo, & ita cura, ut animarum salus; Sicut clamat Paulus dicens, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* ita Chrysof. qui paulo post sic pergit, *ut sciatis quantum bonum sit, cum salute nostrâ alienam lucrari, audi Propbetam ex persona Dei loquentem, Qui educit pretio-*

sum à vili, quasi os meum erit. Quid est hoc? qui ab errore ad veritatem, aut, manuduxerit pro virili humano me imitatur. Hæc & alia Doctor Aureus, & alii Patres. Et fateor equidem longè pluris esse debere cæteris paribus si quis author sit salutis alterius, quàm si ejusdem, imò & plurimorum liberationem è carcere Iustali obtineat. Sed tamen nonnulla sunt, quæ charitatem in defunctos supra hoc genus misericordiae extollunt. Etenim tendit quidem ea misericordia ad gratiam Dei proximo conciliandam, sed quàm frequenter sine suo frustratur! At numquam suum non assequitur charitas in defunctos: semper enim illis prodest, si non quibus beneficium destinavit, certè aliis, quibus Deo fuerit placitum. Deinde esto, gratiam misericordiae illa suis miseris comparet, an propterea gloriam? An si Theſſalonicenses hoc Pauli consilium cap. 5. secuti sunt, *Rogamus autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini invicem, & ad omnes:* An, inquam, si ea præstitierint, vel Paulus vel alii omnibus illis miseris gloriam compararunt? Forsitan ne gratiam quidem, & fortè, ut fit, remedio deteriores evasere. Denique id potissimum observa, nec primam hominis gratiam, nec perseverantiam cadere sub meritum de condigno. At multorum, graviumque Theologorum sententiâ satisfactionem alterius, alteri prodesse ex condigno. Deinde etsi dixeris ex congruo dumtaxat illi suffragari, tamen longè certius eidem prodest, quàm oratio, aut aliud opus Deo pro aliis oblatum valeat ad obtinendam iis gratiam primam, aut perseverantiam, cum satisfactio lytrum contineat æquale pœnæ illi, quam redimit. Qui ergo illam exhibet, certior est pœnam etiam alterius redimendi, quàm alter alteri gratiam primam aut perseverantiam obtinendi, pro quo vel orat, vel quidpiam aliud facit. Maximè cum receptum sit quempiam pro se ex condigno satisfacere, & pariter ratum neminem sibi gratiam primam, aut perseverantiam mereri posse. Ex quibus efficitur caritatem in pios manes non paucis ex captivibus antistare misericordiae spirituali, esto ponatur hujus ope non paucos salutem consequi.

PARS SECUNDA.

Comparatur cum Martyrio.

681.
Martyrii
prærogati-
va.

VENIO nunc ad martyrium, id est ad summum caritatis, & Christianæ fortitudinis pignus, & cum eo caritatem nostram comparo. Et Christus quidem, *Maiorem, inquit, charitatem nemo habet, quam ut animam suam, id est, vitam, ponat quis pro amicis suis*; Et aliàs Matth. 5. cum cæteras beatitudines recensuit, extremam hanc ponit, *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum*. Ubi Augustinus, *Ostava, inquit, nempe beatitudo, consummatum perfectumque hominem ostendit, & probat*. Disertissimè verò Bernardus hanc martyrium prærogativam vocat. *Ostava, ait, beatitudo, Martyrium est prærogativa, nempe ut Regnum cælorum ceritè assequantur propter Christi promissionem* & hic & in Mattheo expressam, cum ait, *Qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam*, unde existit sententia Theologorum omnium, munita totius Ecclesiæ consensu, Martyrium baptismum sanguinis esse, rectaque in cælum Martyres transmittere, sive id fiat ex opere operato, ac propter Christi promissionem præcisè, sive etiam propter summam in eum charitatem Martyrio conjunctam, qua Martyr vitam suam, omni videlicet bono temporali cariorem ejus gratiâ contemnendo, cætera quoque eadem causâ contemnere censetur, & corpus animamque Dei gloriæ prorsus impendendo, (ita ut plus dare non possit) omnem pœnam extinguere ac plenissimè pro noxis satisfacere existimandus est.

682.
Charitas
in defun-
ctos est
Martyri-
um flami-
nis.

Ut igitur contentionem caritatis in defunctos cum Martyrio ineamus, observo primùm baptismum quoque flaminis Theologis receptum esse, eumque non aliud dici, quam actum perfectæ charitatis, quo velut baptismi sacramento culpa simul ac pœna omnis remittitur. Quærendum ergo, qualis esse debeat ea charitas, cui vis illa remittendi tribuenda videtur. Et constat profectò eam vim illi tribui oportere, cujus impulsu, Dei causâ, vita, si necesse sit, profundatur. Hinc verò conlectarium est charitati in defunctos idem prærogativæ assignandum esse; si quidem, ut dixi, hominem eo usque impellat, ut pro piis manibus propter Deum dilectis, si opus foret, mors libenter oppeteretur. Jam demonstro ejusmodi impul-

sum illius naturæ competere. Nam qui revera ita animo comparatus est, ut supplicia Purgatorii, morte multò acerbiora, eâ causâ perferret; morti, credo, eadem causa caput offerret, si res postularet: Ergo vera illa charitas in defunctos, quæ satisfactiones suas, fortiter contempto Purgatorii periculo, piis manibus addicit, addiceretque, etsi necessitatem suam futuram velut præsentem ceritè prævideret, Martyrium flaminis dici meretur.

Nunc itaque iterum quæro, an Martyrium flaminis præstare possit Martyrio sanguinis. Nec dubito quin affirmandum sit. Perspectum est enim multos Confessores in cælo Martyribus præcellere; nimirum ob præstantiorem charitatem majoris gloriæ feracem. Igitur si ostendam nostram in defunctos charitatem identidem plus posse ab Amatore piorum manium obtinere, quam sua charitas à Martyre; confecerò charitatem illam in defunctos posse Martyrio sanguinis præcellere. Et id aperte, ni fallor, ostendo. Ad Martyrium etenim sufficit, ut ex charitate Christi, vita profundatur. At charitas in defunctos impellere potest, ut plus aliquid fiat, nempe ut lustralis ignis ad aliquod temporis spatium perferatur. Si igitur hæc charitas talis sit, qualis esse deberet, & esse nata est, Martyrio sanguinis non cederet, verùm illud superabit, & ad illustriorem in cælo gloriam Amatorem piorum manium extollet.

Utrùm autem identidem talis, & tanta sit, videtur ambigendum. Tamen enim multi ejus cultores satis intelligant, pro noxis vitæ antea sibi manere Purgatorios cruciatus, eoque fore longiores, atrocioresque, quò minus satisfactionum sibi reservarint; tamen nihilominus ex verâ in Deum, ac Sponsas ejus, animas, charitate, satisfactionibus quotidianis sese exuât, ut eas in cælum expédiant: tamen futura mala multò languidiùs feriunt animum, quam præsentia, potissimùm ubi fides, ut in multis assolet, languidior est: & aliunde spes illa evadendi semper blanditur: atque ut de fortitudine animi non nihil decerpit: ita minuit meritum. Quod si quis pati malis robore virtutis, aut etiam suppari, iis se ultrò exponat, (ut qui sub vitæ finem, dum mors instat, & velut è vicino lustralium flammaram crepitus audiri videtur) quid abest, quin hunc talem & Martyrem caritatis, & pluribus Martyrum excellentiorem existimemus? præsertim cum charitatis hujus Martyrium sæpe iteretur; toties nimirum, quoties in mentem recurrit sibi ab iis demum, quo maximè opus habebunt;

683.
Potest super-
rare Mar-
tyrium san-
guinis.

684.
Rarius su-
perat.

Patrocinium Defunctorum. Lib. II. 231

bebunt; lytrum in alios dividi, quo carcerem illum redimerent; in pios manes velut effundi sanguinem Christi, quo ignem suum aliquando extinguerent. Quod si Martyrum fastis 28. Februarii ascribuntur, qui anno Christi 255. Alexandria in subsidio peste infectorum, cui se sponte addixerant, mortui sunt; nonne pari jure frui potest Amator animarum, qui eo, quo diximus, modo earum causâ exponit se tormentis Purgatoriis? Certè & hic abundè præstat quod Joannes monuit, *ut animam suam ponat pro fratribus suis*; nec enim solum vitam, sed revera animam cruciatis exponit, præ quibus mortis supplicium delictum nuncupari possit.

PARS TERTIA.

Comparatur cum Devotione
Mosis, & Pauli.

685. *Mosis charitas.*
QUAMOBREM conferamus ad extremum charitatem nostram cum eâ, quam meritò omnes SS. Patres vehementer prædicant, Moyse, & Pauli charitate, quæ ille *de libro vitæ deleri*, hic *anathema esse à Christo pro Judæis fratribus suis optabat*. Porro variæ sunt hujusmodi voti interpretationes. Cùm enim Moyses Exod. 32. Deum deprecans veniam, sic ait: *Aut dimitte eis hanc noxam; aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti*. Caicitanus accipit librum, seu decretum principatus, quasi dicat Moyses, *Ne me principem alterius gentis crea, si hanc gentem perdis*. Hieronymus verò intelligit librum vitæ mortalis: quasi dicat: *me quoque interfice*. Quæ quidem interpretationes parum aliis placent, quòd liber Dei decretum prædestinationis, vel inchoatæ, vel perfectæ in sacris litteris significet. Sed ut placerent, quis nescit principatus aut vitæ privationem nihil esse ad Purgatorias pœnas?

686. *Interpretationes congruæ.*
 Divus Thomas, ut priùs diximus, vult hîc quidem de jacturâ beatitudinis agi, sed dumtaxat temporariâ. Verùm neque id est deleri de libro vitæ, seu beatitudinis, sed in eo scriptum relinquî, differrique ad tempus aliquod; & præterea votum hoc temporalis jacturæ beatitudinis in gratiam aliorum, etiam cedit charitati nostræ, quæ præterquam quòd pœnæ damni, etiam pœnæ sensus se subjicit. Adhæc D. Augustinus q. 147. cùm aliis censet Moysem hyperbolicè loqui, tantumque significare ingens desiderium salutis Judæorum, perinde ac si filius cernens à parente servum, sibi charissimum domo ejici, parenti dicat,

quæso noli eum domo ejicere, aut si velis, me quoque cum ipso ejice. Quæ quidem interpretatio moralis, & congrua est: sed si vera est, non inerat Moyse desiderium, nec absolutum, nec conditionatum patendi jacturam beatitudinis, aut temporalem, aut perennem; cùm tamen Amator animarum absolutè jacturam illam temporalem, simulque flammam atrocissimas peti velit, dummodo vel sic defunctis auxilietur.

Cornelius denique in eum locum, sic 687. *Interpretatio Cornelii.*
 Mosen explicat, quasi dicat: *Malo deleri de libro tuo, quàm populo culpam non dimitti; aut ergo dimitte, aut dele me; nam intolerabile mihi est scribi in libro tuo, & populum ex eo deleri: populum enim pluris facio, plus diligo, quàm meipsum, cùm præstet me unicum, quàm tot milliones deleri*. Quem explicatum probat ex Hebræo, ubi sic habes, *Si dimittis, & si non; dele me de libro tuo, quem scripsisti*. Quæ verba ob vehemens pathos abrupta & concisa sic expleri possunt: *Si dimittis, dele me de libro tuo, quasi dicat, opto deleri, ut iis parcas: & rursus si non dimittis, etiam oro ut me deleas*. Hæc Cornelius: qui post objectioni respondens, significat Mosen comparasse conscriptionem suam in libro vitæ, suamque ipsius gloriam, cum gloriâ Dei, & salute populi; maluisseque se suam carere, quàm Dei gloriam periclitari. Verum enimverò illud dele, ut dimittas: si quidem votum absolutum significet, errabat Moyses, ratus gloriæ suæ jacturam conducere ad veniam populo impetrandam: si autem significet mixtum huic conditioni votum: *dele me, si id possit conducere*, ignorabat non posse conducere: quod utrumque à tanto viro removendum est: Cæterùm si id tantum in ea interpretatione attendatur, ut dicat Moyses, malle se suâ ipsius, quàm Deum eâ gloriâ carere, quam ex populi Judaici salute emergere oportebat, id votum est Amatoris piorum manium, mavult enim jacturam aliquam pati beatitudinis suæ, quàm Deum tantâ gloriâ, tantisque laudibus, quas ex acceleratione beatitudinis defunctorum percipiet, privari. At insuper eadem causâ atrocissimis rogi expiatorii flammis animam exponit.

688. *Consertur cum charitate Pauli cum ait: optabam anathema esse.*
 Quod ad Pauli dictum attinet, censet Suarius esse conditionatum, quod, ut ratum sit, sic explicandum, ut non modo tempus præteritum, sed & præsens designet, sumaturque verbum, *optabam*, pro *optarim* nempe si conduceret. Quomodo Paulus aliàs, *vitam sustineretis modicum* quid insipientiæ mea, ubi Græce *ὄψελον ἀνέχομαι*,

evēto De, id est, *utinam sustinebatis*. Et Augustinus tract. 5. in Joan. *Quando Lazaro inferebatis necem, numquid Domino aufererebatis potestatem? pro si inferretis, auferetis*. Vide etiam Estium in hunc locum. Cæterum si hæc eadem conditio Moyſis imprecationi subintelligatur, quasi sic diceret, *velim, si hoc conduceret, deleri de libro vita, & ingentis caritatis specimen erit, & eum ab erroris, aut ignorantie suspitione liberabit*.

Et fateor equidem ejusmodi caritate & Moyſis & Pauli, inferiorem esse nostram in pios manes charitatem. Et hoc sensu accipio, quod Chryſostomus in cap. 9. ad Romanos docet; *Mosen, & Paulum transcendisse cogitatione non tantum omnes presentis vita agones, & mortes, sed etiam pro Deo, quem magis, quam seipſos diligebant, celos, & Angelos prætergredientes, omnia invisibilia sprevisse, & pro Dei amore ab ipsa Dei fruitione, beatitudine, & ineffabili gloria, (hanc enim significat liber vita, vel liber Dei) excidere non tam petiſſe, sed revera, & serio optasse. Quasi dicat Moſes, dele de libro tuo, ut scilicet non perveniam ad æternam beatitudinem, ad quam me conscripſiſti. Inde, inquam, dele me potius, quam populum hunc tuum, ac meum deleas ac perdas*. Ita Chryſostomus. Quem sequuntur Theophilactus, Oecumenius, Cassianus, Bernardus.

689.
Ad quam
accedis.

Verumtamen pronuncio Amatorem piorum manium ad hanc Moſis, & Pauli charitatem prope accedere. Licet enim sua illum charitas non impellat ad ejusmodi votum æternæ suæ beatitudinis, potius quam salutis alienæ amittendæ; tamen temporali excidere non recusat. Deinde conditionata vota non tantopere animam afficere solita sunt, quantopere absoluta, si præsertim conditio impleri non potest, ut in votis Moſis, & Pauli. Præterea Amator defunctorum certò statuit, & beatitudinis suæ jacturam, & pœnam insuper lustralium flammæ sibi esse subeundam.

COROLLARIUM.

Caritas hæc, brevis est ad perfectionem via.

690.
Potest ad
perfectio-

CÆTERUM ex his sat patet magnitudo atque excellentia ejusmodi in defunctos charitatis. Cum enim nobilif-

simis charitatis generibus, vel superior, vel par, vel certè suppar sit, conficitur hujus decus esse præstantissimum, maximè si quis ejus impulsu, plerasque aut omnes suas satisfactiones à se abdicet, ut in usus piorum manium convertat. Quare existimo hanc ipsam charitatem posse homines Religiosos ac Christianos ad excelsum perfectionis ac sanctimonie gradum brevi promovere, atque eo nomine omnibus commendandam esse. Et si enim non paucorum criminum sunt rei, atque adeò & pœnæ diuturnæ: tamen criminum maculas satius est eluere, quam dissolvere pœnarum vinculum & obligationem: charitas autem in pios manes, ut heroica, sic crimina facilius & plenius eluet. Quod si pietatis ac sanctimonie studiosi sint, atque ad Numinis, ac summi boni visionem ex ejus ardenti amore aspirant, ut Pauli, Ignatii, Theresiæ, Caratæ, aliique, facile solabuntur vota sua spe majoris Dei gloriæ, cui si sincère Deum adament, beatitudinem suam gloriæque omnem sine contröversâ postponent. Quod si divina charitas Alphonsum Rodriguez Soc. Jesu fratrem Laicum, at in eo humili gradu illustrissimum virtute, sublimemque rerum divinarum cognitione virum, eò usque impulit, ut pro infimo orbis mancipio pœnis tartari præripiendo, ipse tartari pœnas æternas perpeti paratus esset; an non vera charitas viris, quantumcumque conspectus diuini studiosis persuadere poterit, ut levamenti tot piorum manium, & tantæ Numinis gloriæ ex eo manaturæ causâ, ipsi se bono suo ac felicitate tantisper privent?

Si rursus hinc objicias doceri nos à Christo ut sic Patrem æternum precemur, *Adveniat regnum tuum; respondebo & prius, doceri, ut sic precemur, sanctificetur nomen tuum*: Et verò sanctificationem, seu gloriam æterni Patris omni nostræ felicitati, regis que in celo dignitati, anteferri oportere. Adde eò magis in nobis regnaturum Deum, quò major ac generosior charitas nos reget, ac nobis dominabitur: neque verò futurum, ut si pios manes satisfactione nostrâ donemus, regnum Dei nobis minimè adveniat: sed ut certius, majorique nostro merito ac felicitate veniat, licet fortè tantisper ejus ingressus differatur. Constet igitur & summum esse charitatis in defunctos decus, & eam omnibus singulariter esse commendandam.

691.
Non pug-
nat cum
petitione:
Adveniat
regnum
tuum.